Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 194 — Ljubljana, sreda 26. avgusta 1942-XX — Cena cent. 80

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Račun: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio conti Corr. Prog. Nr. 11-4115

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase v Italiji in inozemstvu: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Un'azione contro un convoglio italiano fallita

Il nemico ha perduto sette aerei — Attacchi dell'aviazione avversaria in Grecia e sul Egeo senza successo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 agosto 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 820:

Normale attività di artiglierie su tutto il fronte egiziano dove batterie della difesa controaerea hanno distrutto quattro velivoli che tentavano incursioni sulle nostre retrovie.

Nel Mediterraneo una azione di numerosi aerei nemici contro un convoglio è fallita: le navi di scorta abbattevano due degli apparecchi attaccanti, mentre un altro subiva la stessa sorte ad opera di cacciatori germanici.

Un piroscafo inglese è stato centrato e affondato da bombardieri tedeschi.

Attacchi dell'aviazione avversaria su centri della Grecia e dei nostri possedimenti in Egeo hanno causato limitati danni; nessuna perdita è segnalata.

Sono stati salvati e catturati 9 uomini — fra i quali cinque ufficiali — appartenenti agli equipaggi di aeroplani britannici abbattuti negli scontri dei giorni precedenti.

Napad na italijanski konvoj izjalovljen

Nasprotnik je izgubil sedem letal — Napadi britanskega letalstva v Grčiji in v Egejskem morju brez uspeha

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 25. avgusta naslednje 820. vojno poročilo:

Običajna topniška delavnost na vsej egiptski fronti, kjer so baterije za protiletalsko obrambo pokončale 4 letala, ki so poizkušala polete nad naše zaledje.

Na Sredozemskem morju se je akcija mnogoštevilnih sovražnih letal proti nekemu konvoju ponesrečila. Ladje iz spremstva so sestrelile dve izmed napadajočih letal, tretjega pa so sestrelili nemški lovci.

Nemški bombniki so zadeli in potopili neki angleški parnik.

Letalski napadi sovražnika na središča v Grčiji ter na našo posest v Egejskem morju so povzročili le neznatno škodo. Človeške žrtve niso javljene.

Rešili in zajeli smo 9 mož, med njimi 5 oficirjev, ki so tvorili posadko britanskih letal, uničenih v spopadih prejšnjih dni.

Nemško priznanje junaštvu fašistične milice

Berlin, 25. avg. s. V dopisu iz Rima poveličuje »Deutsche Allgemeine Zeitung« vrednost in junaštvo milice, ki se bori v Afriki in Rusiji. List omenja, da je milica pri Sidi el Baraniju, Bardiji, Tobruku in zdaj pred dolino Nila napisala nesmrtne strani slave, in proslavlja učinkovito delovanje raznih specialnih čet milice za obrambo pred sovražnimi napadi v najtesnejšem sodelovanju z letalstvom. Poročilo se zaključuje s statistiko o delovanju italijanskega letalstva v sedanji vojni v Severni Afriki, ugotavljajoč, da italijansko letalstvo na odličen način prispeva k uspehu sil osi.

Sredozemsko morje je spet postalo morje Rima

Budimpešta, 24. avg. s. Italijanske in nemške oborožene sile, piše »Pesty Ujsag«, obvladajo vojaški položaj na egiptski fronti. Položaj Angležev je vedno bolj kritičen in utrpeti morajo pobudo osi. Hudim porazom v Libiji in Egiptu se pridružujejo porazi angleške mornarice, kateri je neprimerljiva hrabrost italijanskih mornarjev in italijansko-nemškega letalstva iztrgala toliko zatrjevano kontrolo na Sredozemskem morju. Niti angleško letalstvo si ne upa več na Sredozemsko morje, kjer italijansko in nemško budno straži. Italijanski konvoji nemoteno prihajajo v Libijo, dočim noben angleški konvoj, ki noče žalostno končati na dnu morja, ne more na Sredozemsko morje, ki je zopet postalo morje Rima.

Junaško in uspešno sodelovanje ob Donu

Ob obrežju Dona se nadaljuje huda in strnjena bitka, v kateri sodeluje italijanska armada. Naše divizije se bore v bratstvu orožja z nemškimi divizijami na tem spornem področju, kjer je rusko poveljništvo zbralo večji del najboljših edinic, da bi zajezilo napredovanje osi proti Volgi. Sovjetski poizkusi, da bi prekoračili Don, kjer se najbolj približuje največji evropski reki, se brez odmora nadaljujejo. Maršal Timošenko brez odmora nadaljuje borbo, da bi zaprl pot do Stalingrada. Izgube, ki so jih italijanski vojaki zadali nasprotniku, so ogromne. Po Donu plavajo razbitine brodov in neštevilna trupla, ki pričajo o mnogih izjalovljenih poizkusih ob ognju topništva in avtomatičnega orožja naših oddelkov. Nekajkrat je sovražniku uspelo doseči nasprotno obrežje. Ko je tja dospel, se je bitka odločila nam v prid z napadi in protinapadi, v katere so posegli tudi naši hrabri konjeniški eskadroni. Sovjetska drznost se je vsakokrat izjalovila. V teh borbah, v katerih so vse naše velike edinice izpričale svojo žilavost in vnetost, se je zopet izkazala divizija »Pasubio« in zlasti 79. pehotni polk ter skupina CCNN »Val Tagliamento«, ki se je izkazala z neizčrpljivim junaškim zaletom. Hudi so sedanji dnevi za našo armado v Rusiji, toda so tudi dnevi slave. Delujoč s priznano hrabrostjo na obširnem in kočljivem odseku, ki jim je bil zaupan, naše čete v znatni meri prispevajo k uspehu velikega strateškega manevra, ki se polno razvija na vzhodni fronti.

Vsa Madžarska žaluje za sinom svojega državnega poglavarja

Budimpešta, 25. avg. s. Globoka žalost, ki je zadela regentovo rodbino, je žalost vsega naroda. Resnično je ganljiva udeležba naroda ob veliki bolečini, ki je zadela regenta z junaško smrtjo sina Štefana. Udeležba se kaže z manifestacijami globoke udanosti vsega naroda regentu, modremu državnemu glavarju, ki je usmeril z neomajno vero v usodo svoje domovine državo proti preporodu.

Pogreba, ki bo v četrtek, se bo udeležil ves narod. V glavno mesto prihajajo kmečka zastopstva iz vse države in tudi iz najbolj oddaljenih krajev vse Madžarske.

Listi še vedno posvečajo ves svoj prostor spominu padlega junaka, omenjajoč njegove državljanske in vojaške kreposti. Med sožalnimi brzojavkami, ki jih je regent te dni dobil, listi posebno podčrtavajo brzojavko Nj. Vis. princa Umberta.

Javljajo, da bo žalni vlak s krsto Štefana Horthja danes prispel v Budimpešto. Truplo bo prepeljano v parlament in položeno na žalni oder v veliki dvorani parlamenta. Prebivalstvo bo v sredo ves dan lahko kropilo pokojnega, v četrtek zjutraj pa bo pogreb, katerega se bodo udeležila tudi zastopstva inozemskih držav. Parlament in senat se bosta sestala v sredo in proslavila spomin Štefana Horthyja, ki je junaško padel na vzhodni fronti.

Sprememba v vodstvu nemškega pravosodja

Berlin, 25. avg. d. V odloku vodje rajha je sporočeno, da se je pravosodni minister dr. Hans Frank pustil razrešiti poslov na treh vodilnih mestih v nemškem pravosodnem sistemu, da bi se mogel popolnoma posvetiti svoji nalogi nemškega generalnega guvernerja. Dr. Frank si je pridobil nevenljivih zaslug za reorganizacijo nemškega pravosodstva.

Berlin, 24. avg. s. Novi nemški pravosodni minister dr. Thierack se je rodil leta 1889 v Wurzenu na Saškem v stari kmečki družini. Promoviral je za doktorja prava in napredoval v vseh sodnih stopnjah. Leta 1933 je postal ravnatelj pravosodnega ministrstva Saške, leta 1935 pa je bil imenovan za podpredsednika nemškega vrhovnega sodišča. Leta 1936 mu je Hitler poveril predsedstvo ljudskega sodišča. Dr. Thierack je član Akademije nemškega prava in predsednik nemške skupine delovnega odbora za pravne odnose med Italijo in Nemčijo v okviru kulturnih sporazumov, ki sta jih obe državi podpisali.

Za naslednika državnega tajnika prof. dr. Schlegelbergerja, ki je bil upokojen na lastno željo, je Hitler imenoval dosedanjega tajnika v pravosodnem ministrstvu dr. Rothenbergerja, ki se je rodil v Kuxhavenu leta 1896. Po pravnih študijah v Berlinu, Kielu in Hamburgu je opravljal od leta 1922 dalje važne upravne funkcije. V maju leta 1935 je bil imenovan za šefa uprave pravosodja za hamburški odsek. Kasneje je bil dodeljen po reformi pravosodja v vsej Nemčiji, v upravo nemškega pravosodnega ministrstva ter je bil nato imenovan za predsednika hanseaškega sodišča v Hamburgu, kasneje pa je postal državni tajnik. Leta 1937 mu je Hitler poveril zastopstvo Nemčije pri mednarodnem razsodišču v Haagu.

Letalski alarm v Helsinkih

Helsinki, 25. avg. s. Finska prestolnica je imela sinoči od 23. ure do 2,15 svoj najdaljši letalski poplah v teku te vojne. Ves čas alarma je obrambno topništvo delovalo živo in brez prestanka.

ITALIJANSKI USPEHI OB DONU

Prodiranje v osrčje Kavkaza — Nemška zastava vihra na vrhu Elbrusa

Napad na vojno luko Arhangelsk

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Ob izlivu Kubana so rumunske čete po hudih borbah od hiše do hiše zavzele luko in pristaniško mesto Tamrok. Južno od spodnjega Kubana je bilo več sovražnih napadov odbitih in sovjetske čete v neprestanem zasledovanju vržene dalje nazaj v gorovje. Nemške planinske čete so zavzele več utrjenih sovražnih položajev v zapadnem Kavkazu, deloma v naskoku. Dne 21. avgusta ob 11. dopoldne je zaplapolala na Elbrusu, ki je s 5630 m najvišji vrh Kavkaza, nemška vojna zastava.

Severnozapadno in južno od Stalingrada naš napad kljub obupnemu odporu sovražnika dalje napreduje. 52 sovražnih tankov je bilo uničenih. Na donski fronti so italijanske čete deloma v borbi moža proti možu zavrnile več napadov sovražnika. Močni podnevni in ponočni letalski napadi so bili usmerjeni na zaledje sovražnika, zlasti na Stalingrad, kjer so v oboroževalnih tovarnah in vojno važnih napravah nastala velika razdejanja in požari. Na Volgi sta bili potopljeni dve transportni ladji.

Južnozapadno od Kaluge in severnovzhodno od Medina so se izjalovili močni sovražni napadi. Pri Rževu so nemške čete v uspešnih obrambnih bòrbah. Južnovzhodno od Ilmenskega jezera in pred Petrogradom samo krajevne borbe.

Nemška bojna letala so včeraj napadla važno sovjetsko vojno luko Arhangelsk. Opaženi so bili veliki požari.

V Severni Afriki so napadala nemška bojna letala v zadnjih nočeh angleško letališče severozapadno od Kaira. Na lopah in med letali na tleh so bile povzročene velike poškodbe.

Pri dnevnih in nočnih napadih na zasedeno zapadno ozemlje sta bili v zračni borbi sestreljeni dve angleški letali. Oddelki angleških letal so v preteklj noči napadli področje Rena in Mene z zažigalnimi in eksplozivnimi bombami. Civilno prebvalstvo je imelo izgube. Na več krajih, zlasti pa v stanovanjskih okrajih v Frankfurtu in Mainzu so nastala razdejanja na poslopjih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 16 napadajočih letal.

Nemška letala so bombardirala podnevi vojno važne naprave v južni Angliji.

Dne 24. avgusta so nemški stražni čolni napadli nadmočni angleški oddelek brzih čolnov. V borbi, ki se je razvijala iz največje bližine, je bil en angleški brzi čoln in neka druga pomorska edinica neugotovljenega tipa potopljena, nadaljnji brzi čoln pa zažgan. Lastne pomorske sile niso imele nikakih izgub.

V treh tednih uničeno 2217 sovjetskih letal

Berlin, 25. avg. d. 2217 sovjetskih bombniških in lovskih letal je bilo uničenih na vzhodnem bojišču v razdobju od 1. do 23. avgusta. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, se v istem času samo 137 nemških letal ni vrnilo na svoja oporišča. Razmerje 16 uničenih sovjetskih letal proti 1 nemškemu najbolje dokazuje ogromno nadmoč nemškega letalstva na vseh odsekih vzhodne fronte. V podrobnostih navaja nemško poročilo, da je bilo izmed 2217 uničenih sovražnih letal 1840 sestreljenih od nemških lovskih letal v zračnih borbah ter od nemškega protiletalskega topništva, dočim je bil ostanek uničen na tleh.

Pomen borbe za Stalingrad

Odlično sodelovanje italijanskih čet

Berlin, 25. avg. s. Ves nemški tisk komentira z velikim poudarkom novo borbeno fazo, ki se je začela razvijati na vzhodni fronti. »Völkischer Beobachter« piše, da Churchill med tem ko še vedno čaka na zahvalno brzojavko iz Kremlja za pustolovščino pri Dieppu, preganja težke skrbi in išče najbolj obupne rešitve, s katero bi kakorkoli obvladal tragični položaj. Tudi angleški poročevalci iz Moskve izrecno poročajo, da je nemški vdor največja nevarnost za Sovjete ker je bitka za Stalingrad zdaj v akutni fazi in Timošenko ne najde več nobenega zdravila. List zaključuje, da sta prehod preko Dona v pasu velikega kolena in prodor proti Stalingradu, ki so ga izvedle nemške čete, dejstvo zgodovinske važnosti, ki vedno bolj ogroža boljševiško armado.

»Zwölfuhrblatt« navaja besede nekega ameriškega dopisnika, ki je rekel, da ves svet zdaj gleda na borbe pred Volgo in da je sovražni tabor v smrtnem strahu za usodo Stalingrada. Stalin misli na mesto, ki je središče industrije tankov in municijskih tovarn, London misli na velike hude udarce, ki bodo zadani bojnemu potencijalu in človeški moči Sovjetske zveze s porazom v tej gigantski bitki in oba zaveznika premišljujeta o posledicah, ki jih bo imela izguba črte ob Volgi.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja v sličnih komentarjih, da bi kak Rus, ki bi obiskal Dieppe, našel namesto druge fronte, ki si jo Stalin tako želi, samo koncentracijska taborišča z ujetniki in številne vojne bolnice kjer se nahajajo angloameriški, kanadski in degolistični ranjenci.

Berlin, 24. avg. s. Dejstvo, da so pehotne divizije in brze čete prekoračile Don severnozapadno od Stalingrada in zavzele sovražne črte, jasno kaže, pravijo v tukajšnjih pristojnih vojaških krogih, da se je pričela odločilna faza bitke. Pogled na zemljevid kaže važnost doseženega uspeha in razvoj, ki mu je namenjen. Obupni napori sovražnika, da bi zadržal ogromen plaz železa in ognja, ki je zajel njegov desni bok, kažejo odločilni delež italijanskega orožja, ki prispeva k ugodnemu izidu operacij. Tudi včeraj so italijanske čete zmagovito odbile povsod sovražne napade in zadale boljševikom ogromne izgube.

Pripominjajo, da se resnosti položaja zavedajo tudi onstran Rokavskega preliva in kjer se predvsem bojijo, da bo Stalin prišel z novim ultimatom. Zanimiva je glede tega vest, ki jo je Kremelj dal moskovskemu dopisniku lista »Sunday Times«, in sicer ta, da so boljševiki v zadnjih treh mesecih izgubili nad 2000 tankov, to se pravi mnogo več kot so jih v enem letu dobavili Angleži in Američani. Ta vest je tudi v toliko pomembna, v kolikor demantira popolnoma, kar je anglosaška propaganda pred enim mesecem javila, in sicer da je Anglija sama Rusiji poslala nad 2000 tankov.

Znan nemški novinar padel na fronti

Berlin, 24. avg. s. Na vzhodni fronti je padel znani novinar in politični pisatelj Hans Hildebrandt, bivši šef inozemskih poslov listov koncerna Scherl.

Popolna premoč osnega letalstva

Berlin, 24. avg. s. Kakor se doznava iz vojaškega vira, se je včeraj na področju južnozapadno od Kaluge napadalnemu delovanju sovražnika poznalo, da je predvčerajšnjim zaradi zmagovitih napadov nemškega letalstva utrpel izredno hude izgube. Sovražnik je nadaljeval svoje napadalne akcije, toda veliki bojni odseki so bili popolnoma mirni, kajti nemško letalstvo je sovražne čete, ki so bile tu, popolnoma razpršilo.

Na drugih točkah so boljševiki zopet napadli z močnimi silami pehote in oklopnih oddelkov ob podpori številnih bojnih letal. Razvile so se izredno hude borbe, v katerih so skupine nemške pehote in oklopnih oddelkov odbile sovražnika. Nemške letalske sile so se spopadle s sovjetskimi letalskimi skupinami in jim zadale hude izgube. V borbah kopnih sil je bilo uničenih 10 boljševiških tankov in 13 topov. Zajetih je bilo tudi mnogo ujetnikov. Nemška bojna letala in strmoglavci so zadali nadaljnje hude izgube boljševikom na tankih. Na nebu nad bojiščem je bilo neštevilno letalskih dvobojev, v katerih so nemški lovci sestrelili 41 boljševiških letal in si tako priborili popolno oblast v zraku.

Angleške letalske izgube nad Nemčijo

Berlin, 25. avg. s. V pretekli noči so angleška letala vrgla eksplozivne in zažigalne bombe na nekatere kraje v Porenju in na področju Mene. Po dosedaj dobljenih vesteh so nočni lovci protiletalske obrambe sestrelili 15 od napadajočih angleških letal.

V švici zaplenjeno angleško letalo

Bern, 24. avg. s. Uradno poročajo, da je dne 24. avgusta popoldne neko angleško letalo pristalo pri Bernu zaradi okvare v motorju. Posadka dveh mož je bila internirana, letalo pa zaplenjeno.

Napadi na južnoangleška mesta

Stockholm, 25. avg. d. Nemško letalstvo se je v ponedeljek popoldne z močnimi silami udejstvovalo nad obalnim področjem južne Anglije. Kakor javljajo iz Londona dopisniki švedskih listov, so nemška letala bombardirala razne cilje v južnoangleških obalnih mestih, pri čemer je bila povzročena materialna škoda. Angleško poročilo navaja tudi, da je bilo pri napadih manjše število človeških žrtev.

Angleži že računajo z izgubo Kavkaza

Stockholm, 25. avg. d. Dopisniki švedskih listov javljajo iz Londona, da sta bila po službenem obvestilu britanske vlade Irak in Iran postavljena pod skupno vojno poveljstvo. Dočim so bile britanske sile v teh dveh državah srednjega vzhoda razdeljene v samostojni vojaški skupini, je bilo zdaj poverjeno vrhovno poveljništvo nad vsemi britanskimi in zavezniškimi enotami v Iraku in Iranu generalu Wilsonu. Švedski dopisniki pripominjajo, da je poenotenje poveljništva v Iranu in Iraku naravno v zvezi z vojno nevarnostjo, ki se zmeraj bolj bliža tema dvema državama srednjega vzhoda, ki sta pod britansko kontrolo in po svojih petrolejskih poljih posebno važni britanski oporišči.

V zvezi z imenovanjem enotnega poveljstva v teh dveh državah so se razširile tudi vesti, da smatrajo v britanskih krogih zaradi naglega napredovanja nemške ofenzive na Kavkaz položaj petrolejskega ozemlja pri Bakuju za brezupen.

Anglosasi večno odlašajo

Buenos Aires, 24. avg. s. Angleški list, ki izhaja v argentinskem glavnem mestu »Buenos-Aires-Herald«, je zelo zaskrbljen zaradi nezadovoljstva, ki ga povzroča v Sovjetski zvezi neaktivnost Angloameričanov, ki zabredejo v katastrofo, kadar koli se premaknejo. Zaveznikom sovražne karikature, ki jih objavlja »Pravda«, piše list, so slaba slutnja za bodočnost. Razdraženost Sovjetov je več kot opravičljiva, zaključuje list, kajti Anglosasi samo odlašajo od meseca do meseca in od letnega časa do letnega časa pomoč, ki bi jo morali dati Rusiji.

Nezadovoljstvo prebivalstva v Siriji

Ankara, 25. avg. s. Po vesteh iz Sirije so se velike neprilike z oskrbovanjem z moko še povečale zaradi nasprotstva kmečkega prebivalstva do angleških in degolističnih oblasti, ki so odredile oddajo žita. V težkočah je ne samo civilno prebivalstvo, temveč tudi okupacijske čete. Zaradi tega so bile vojaške oblasti prisiljene intervenirati z drakonskimi merami, ki so še bolj razdražile prebivalstvo.

Carigrad, 25. avg. s. Muslimanski zastopniki so zopet protestirali proti vladi v Damasku ker ni določila voznih redov za potovanja v islamske kraje. Sirijske oblasti nočejo določiti voznih redov zaradi tega, ker ne morejo jamčiti za varnost romarjev in to zaradi stalnih neredov in uporov v notranjosti Arabije.

Odpor perzijskih nacionalistov

Ankara, 25. avg. s. Kljub silnosti angleškega in ruskega zatiranja Irana, ker se ni takoj podvrgel svojim sosedom, še gori plamen upora nacionalističnih elementov proti tlačiteljem in proti lastnim rojakom, ki so njih slepo orodje. Doznava se, da je neki oficir, ki je bil izključen iz višje oficirske šole v Teheranu, zaradi svojih narodnih čustev ustrelil z revolverjem ravnatelja šole generala Šahabo, in to pri belem dnevu.

Odpor tudi v Iraku

Ankara, 24. avg. s. Med vestmi, ki stalno prihajajo iz Iraka glede protiangleških nemirov, je tudi vest, da je bil hudo ranjen neki iraški kapitan, ki je bil v angleški službi. Bil je ranjen v nekem hotelu v Bagdadu. Gre za eno izmed mnogih dejanj, ki kažejo sovražnost ljudstva proti tistim, ki so se prodali Angliji.

Brazilija si je sama izpodkopala temelje svoje svobode

Vlada je podlegla pritisku in zlatu Zedinjenih držav

Tokio, 25. avg. s. List »Kugai« piše glede vojne napovedi Brazilije silam osi, da je Brazilija padla v politično past, katero ji je nastavila Amerika. List pripominja, da je bilo brazilsko ljudstvo zavedeno od svojih voditeljev, ki jih je zapeljala ameriška dolarska diplomacija.

Madrid, 25. avg. s. Komentirajoč vojno napoved Brazilije Italiji in Nemčiji, piše španski tisk, da je os spričo odločitve vladajočih krogov v Riu de Janeiru popolnoma ravnodušna in vojna napoved samo še podčrtava podreditev južnoameriške republike washingtonski volji, ne da bi kakorkoli najmanj vplivala na potek vojne.

Berlin, 25. avg. d. V nemških krogih, ki so v tesnih stikih z zunanjim ministrstvom, dajejo naslednje pojasnilo o nemškem stališču do vojne napovedi Brazilije državam osi:

Kot povod za objavo vojnega stanja z osnimi silami navaja brazilska vlada potopitev nekih brazilskih ladij, toda ne da bi pri tem počakala pojasnitve dejanskega stanja. Ponašanje brazilskih trgovinskih ladij že več mesecev ni bilo več v skladu z nevtralnostjo Brazilije. Saj so bile po lastnem priznanju Brazilije brazilske ladje prepleskane z varovalno barvo in oborožene. Plule so v ameriških konvojih ter so se udeleževale tudi napadov na nemške podmornice. Tudi drugače je Brazilija že prej postopala sovražno do držav osi. Opozoriti je treba le na postopanje brazilskih oblastev napram državljanom osnih držav, na zaplembo osnih ladij in na radevoljnost, s katero so brazilska oblastva stavila na razpolago Zedinjenim državam svoje luke in letališča.

Da je prišlo do sedanjega stanja, niso kriva zgolj brutalna nasilja Zedinjenih držav nad Brazilijo, marveč tudi tisti del brazilske vlade, ki je v politični in finančni odvisnosti od Washingtona stavil Zedinjenim državam na razpolago vso brazilsko deželo. Ta servilnost je šla tako daleč, da se je brazilska vlada stavila celo na razpolago pri poskusu uresničenja ameriških načrtov proti portugalski matični državi, da bi se namreč kolonialna posest Portugalske postavila pod severnoameriško kontrolo, s čimer bi bila kompromitirana nevtralnost Portugalske.

Resnični interesi Brazilije — naglašajo v merodajnih nemških krogih — so nujno terjali od dežele politiko odkrite nevtralnosti, kakršno vodijo druge velike južnoameriške države, katerih nevtralnost se tudi temu primerno od vsakogar strogo respektira. V merodajnih nemških krogih poudarjajo, da predstavlja vojna napoved Brazilije le formalnost, ki na dejanskem položaju ne spremeni ničesar. Zaradi tega pri silah osi ni mogla doseči nikakega efekta. Račun za korak svoje vlade bo moralo plačati brazilsko ljudstvo, zakaj Brazilija si je z vstopom v vojno izpodkopala temelje svoje politične in gospodarske svobode. Kar so storile minule generacije brazilskih patriotov za svobodo, neodvisnost in samostojnost države, je postavila na kocko vladajoča klika slabotnih podkupljenih politikov, ki so zdaj ob državnem krmilu.

Korak Brazilije v ničemer ne spreminja položaja

Berlin, 25. avg. s. Z nemškega stališča je bila odločitev Brazilije že izčrpno opisana v poročilih DNB in listov. Nadaljnji komentarji, so izjavili sinoči na konferenci tujega tiska, so odveč. Vendar je vredno ponoviti in podčrtati, da v vojaškem smislu vstop Brazilije v vojno prav v ničemer ne izpreminja položaja in ga ne bo mogel spremeniti v bodočnosti. Vojna sila Brazilije je znana kakor je tudi znano, da njen prispevek k stvari združenih narodov ne bo mogel biti večji kakor je bil že dosedaj.

Tudi s političnega stališča je intervencija Brazilije dogodek, ki je bil predviden že dolgo in sicer od pretekłega januarja, to je od trenutka, ko je vlada v Rio de Janeiru prekinila svoje diplomatske odnose s silami osi. Naravno je, da nihče ljudstva ni vprašal v zvezi s to odločitvijo, temveč je bilo ljudstvo postavljeno pred dovršeno dejstvo.

Vlada je bila v skrbeh samo zaradi neke formalnosti, ki bi bila lahko po njeni sodbi neke vrste alibi. Ni bila odkrito napovedana vojna silam osi, temveč se je vlada omejila na izjavo, da se Brazilija smatra v vojnem stanju z njimi. Ni odveč pripomba, da so morebitne spekulacije te vrste naravnost smešne. Sile osi so vzele na znanje intervencijo Brazilije ob strani njih sovražnikov in so povlekle vse posledice, ki iz tega izhajajo za danes in jutri.

Potopljena velika brazilska petrolejska ladja

Buenos Aires, 25. avg. d. V bližini brazilske obale je bila od osnih podmornic torpedirana in potopljena brazilska petrolejska ladja »Luisiana« (8900 ton), ki je bila s tovorom nafte na poti iz neke luke v Karaibskem morju v neko brazilsko petrolejsko pristanišče.

„Zaveznik št. 29"

Držav, ki so zapletene v vojno proti osnim silam, ni več samo 28. Roosevelt in Churchill od sobote dalje lahko govorita o 29. državi, ki se je pridružila demoboljševiški fronti. Ta usodni korak je storila Brazilija in vse kaže, da je to mojstrsko delo Gehulija Vargasa, mešanca, ki je brazilsko ljudstvo z zvezanimi rokami in nogami izročil anglosaški plutokraciji. Korist, ki jo imajo nasprotniki osi od brazilske vojne napovedi ni tolika, da bi vznemirjala velesile osi. Brazilija ima vojsko, ki šteje kakih 110.000 mož in rezerv kakih 250.000 mož. Nje brodovje ima dve stari oklopnici, eno križarko, 17 lovcev in 4 podmornice. Brazilsko letalstvo je šele v povojih. Kakovost brazilskega vojnega aparata je zelo podrejene vrednosti. Vojaških tradicij brazilske oborožene sile nimajo. (»Stampa Sera« — Torino)

Židovska poplava v Južni Afriki

Rim, 24. avg. Po poročilih agencije »Le Colonie« se opaža v južni Afriki silen priliv židovskega življa. Ta britanski dominij je praktično že izpremenjen v novo obljubljeno deželo, kamor vro židovski begunci iz Egipta, iz Nizozemske Indije in iz Daljnega vzhoda. Mnogo beguncev se je zateklo v Južno Afriko celo iz Palestine.

Pred sedanjo vojno je bivalo na tleh južnoafriške zveze kakih 200.000 Židov. Ta številka se je zdaj znatno dvignila. Če še upoštevamo, da je v Južni Afriki le 1.7 milijona prebivalcev belega plemena proti 6 milijonom črncev, je jasna opasnost požidovljenja Južne Afrike. Židje so se seveda nastanili predvsem v gospodarskih in političnih središčih Južne Afrike, kakor v Kapskem mestu, Pretoriji, Johanesburgu, Kimberleju, Durbani itd. (»Le ultime Notizie«).

Največja žalitev indijskega ljudstva

Bangkok, 24. avg. s. Poziv indijskega podkralja indijskemu narodu, da bi proslavil 6. september kot molitveni dan za zmago angleškega imperija, označuje zastopnik lige za neodvisnost Indije v Bangkoku kot največjo žalitev indijskega ljudstva. Zastopnik ugotavlja, da ima podkralj na vesti življenja tisočev Indijcev. Ali morda misli podkralj, da bo indijski narod, ki ga Angleži vsak dan ubijajo, izpolnil poziv in prosil nebo za zmago prav teh Angležev? Indijski narod vsak dan opravlja drugo molitev. Prosi namreč vsako uro, naj bi se dokončno uničili angleški imperij, ta sovražnik človeštva. Indijski narod bo vedno molil za uspeh svoje borbe in za svojo popolno neodvisnost izpod angleškega jarma.

Gospodarstvo

Nemško mlekarstvo na novih poteh

Vojne potrebe so dale nemškemu kmetijstvu mnogo pobud za razsežne tehnične spremembe, izmed katerih bodo gotovo mnoge ostale v evropskem kmetijstvu in industriji tudi še po vojni. Dolga vrsta izboljšanja se je že izvršila v nemškem mlekarstvu in mnogo novosti je uvedeno, a zmerom odkrijejo še kaj novega.

V prvi vrsti je omeniti **uporabo posnetega mleka** in sirotke, ki so ju v mirnem času zelo malo upoštevali. Večjo uporabo posnetega mleka za ljudsko prehrano so v Nemčiji dosegli s tem, da so začeli iz njega izdelovati jajčne nadomestke. Znano je že izdelovanje tako zvanega mlečnega jajca (Milei) iz posnetega mleka. Po znanstvenih ugotovitvah ustrezajo trije grami beljakovine mlečnega jajca enemu kokošjemu jajčnemu beljaku. Že v mirnem času izdelovana mlečna jajca izdelujejo zdaj v še večjem obsegu. Celotno izdelovanje teh jajčnih nadomestkov ustreza danes produkciji 800 milijonov jajc. Mlečno jajce se danes pri kuhi in peki dobro obnese in ga najbrž tudi v mirnem času ne bo mogoče več pregnati iz gospodinjstva. Za vojno gospodarstvo pomeni povečana produkcija mlečnih jajc veliko omiljenje pomanjkanja beljakovine.

Sirotka, s katero so pred vojno krmili samo svinje, služi zdaj s souporabo moke za izdelovanje tako zvanega migettia. Kalorična vsebina in razmerje beljakovine tega produkta ustrezata nekako onima riža in saga. To dodatno hranilo je gotovo važno, če se upošteva, da se v mirnem času okrog 500 milijonov sirotke na leto sploh ni porabilo.

Med tehnične izume spada **stalno delujoči stroj za maslo,** ki ga je iznašel ravnatelj preizkuševališča mlečnega orodja v Weihenstefanu na Bavarskem. S tem strojem se izdeluje oblikovano maslo tako rekoč na tekočem traku. V stroju se lahko izdela v eni uri 26 stotov masla. Ta stroj nameravajo v Nemčiji splošno uvesti. Nadaljnji tehnični napredek pomeni tudi iznajdba **mehanične sirarne.**

Med najtežavnejše naloge prehrane je spadala ta, kako bi se mleko opraščalo klic. Raziskovalni zavod za mlekarstvo v Kielu je nedavno izdelal postopek za opraščanje mleka od klic s pomočjo sterilizacije z ultravioličastimi žarki. Tako predelano mleko je prosto klic in se drži prav tako kakor pasterizirano, ima pa mnogo več vitaminov.

Splošni položaj mlekarstva v Nemčiji se lahko označuje za zadovoljiv. Produkcija mleka v letu 1941. je bila nebistveno manjša od one v zadnjem letu pred vojno, čeprav se niso uvažala krmila iz tujine. Načrtno gospodarstvo se je v mlekarstvu Nemčije gotovo obneslo, zato je tudi oskrba z mlekom in mlečnimi izdelki v Nemčiji znatno boljša, kakor je bila v prejšnji svetovni vojni.

Zaposlitev delavcev v juliju

Povprečno število zavarovanih delavcev in nameščencev je znašalo v mesecu juliju 1942 pri Zavodu za soc. zavarovanje ljubljj. pokrajine 21.105, pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu 4.564, pri »Merkurju« 89, skupaj pri vseh treh zavodih 25.758. Razlika zavarovancev napram juniju 1942 znaša —2.295 oseb, ali —8.18%.

Stalež delanezmožnih bolnikov je znašal v juliju pri vseh treh zavodih povprečno 803, to je 28 manj kakor v juniju. Odstotek bolnikov je pa radi padca članstva narastel za +0.16% to je na 3.12% v juliju. Iz tega sledi, da so se zdravstvene prilike zavarovancev nekoliko poslabšale.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, odgovarjajoča približno faktičnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, je znašala v juliju pri Zavoda za soc. zavarovanje Ljubljj. pokrajine L 22.21, Trgovskem boln. in podpornem društvu L. 31.33, »Merkurju« L 38.73, skupaj pri vseh treh zavodih L 23.88. Povprečna zavarovana mezda je narasla napram juniju za +1 L 0.15, to je od L 23.73 na L 23.88. Povprečna zavarovana mezda je znašala v juliju pri moških L 29.32, pri ženskah pa L 16.55. Celokupna mesečna zavarovana mezda je radi zgoraj omenjenega padca zavarovancev nazadovala za — L 1,315.000.

Od vseh industrij so najbolj nazadovale gradnje železnic, cest in vod. zgradb in sicer za —505 zavarovancev. Sledi gozdnožagarska industrija s padcem —368 delavcev, gradnje nad zemljo s padcem —312 delavcev, kovinska industrija s padcem —132 delavcev, predelovanje kože, predelovanje lesa in trgovina s padcem —116 zavarovancev itd.

Gospodarske vesti

= **Iz italijanskega žitnega gospodarstva.** Iz Rima poročajo: Dela okrog spravljanja nove žetve se naglo približujejo svojemu koncu. Tudi prideiek turščice ne bo neugodnejši od žetve krušnega žita. Oddaja krušnega žita dobro napreduje. Vlada je storila pravilne zadevne ukrepe. Hkratu so se tudi v tehničnem pogledu izboljšala ta državna zbirališča, ker so se po vsej Italiji zgradila nova, moderno opremljena žitna skladišča in sili. Stanje vmesnih in poletnih kultur, v kolikor še niso spravljene, je zelo dobro. Priprave za jesensko setev so v teku. Prvič izza začetka vojne se lahko računa s pridelovalno površino, ki bi najmanj dosegla, če ne presegla površino predvojnih let.

= **Nemško-finska gospodarska razgovarjanja.** Pred nekaj dnevi so se v Helsinkiju vršila trgovinska pogajanja med nemškim in finskim vladnim odborom. Na pogajanjih se je obravnavalo nekaj vprašanj blagovne izmenjave. Dosežen je bil sporazum, kakor poroča zadevna vest iz Helsinkija, tako da se bo blagovna izmenjava med obema deželama tudi nadalje ugodno razvijala.

= **Izšel je adresar izvoznikov in uvoznikov na Hrvatskem.** V gospodarskih prilikah, ki so nastale po vojni na Balkanu, se je pokazala živa potreba po imeniku vseh onih, ki se v poedinih državah na Balkanu bavijo z zunanjo trgovino, to je z izvozom in z uvozom. Trgovinska komora v Zagrebu je zaradi tega izdala adresar »Priručni imenik izvoznika i uvoznika u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj« v hrvaščini, nemščini in italijanščini. Adresar vsebuje popis vseh uvoznikov in izvoznikov, denarnih in zavarovalnih zavodov, odpremništev in carinskih posredništev kakor tudi vseh trgovinskih zastopstev. Kot dodatek ima knjiga popis zbornic, strokovnih združenj in državnih osrednjih zavodov, seznam diplomatsko-konzularnih zastopstev doma in v inozemstvu in popis dnevnega časopisja. Knjigo zaključuje trojezično kazalo, tako da se more adresarja vsakdo posluževati. Cena adresarju je 45 lir, ki se vplača na korist klirinškega računa Trgovinske komore v Zagrebu, Trg II. št. 3, kjer se knjiga tudi naroča.

= **Borba proti kapusovemu belinu v Protektoratu.** V raznih pokrajinah Protektorata so nastopili v velikih množinah kapusovi belini. Zato je bila izdana naredba za borbo proti njim. Pri tem se poslužujejo tobačnega izvlečka, foksina, florona, venetana in drugih kemičnih sredstev. Razen tega so kmetje dobili navodila, da tudi kar z rokami uničujejo jajčno zalego in mlade gosenice.

= **Pocenitev kavnih nadomestkov v Protektoratu** znaša povprečno 10% dozdajšnjih cen v trgovini na drobno. Stare zaloge, ki jih trgovci še imajo, se smejo po starih cenah prodajati do 28. septembra.

= **Trgovinska pogodba med Norveško in Nizozemsko.** Med Norveško in Nizozemsko je bil sklenjen trgovinski dogovor za dobo od konca tega leta. Norveška bo dobavljala Nizozemski predvsem ribe in ribiške produkte, ribje olje, kemikalije, mineralije, kožuhovino in razne lesne izdelke, medtem ko bo izvažala Nizozemska v Norveško med drugim povrtnino, prejo umetne svile, esence živilne industrije, kemikalije, železo, jeklene izdelke kakor tudi fabrikate Philipsovega podjetja.

= **Vojni stroški Anglije.** Iz Lisbone poročajo: Po uradnih podatkih so znašali vojni stroški Velike Britanije v prvih štirih mesecih finančnega leta 1942./43., ki se je začelo 1. aprila, 1628.63 milijona funtov nasproti 1.374.43 milijona funtov v enakem času prejšnjega leta. Povečali so se torej za 254 milijonov funtov. Ker vojni stroški še dalje naraščajo, je verjetno, da bo proračunska postavka v znesku 4944.18 milijona funtov za to leto znatno prekoračena.

= **Nazadovanje brezposelnosti v Franciji.** Število francoskih brezposelnih je do junija leta 1942. padlo na 110.000 nasproti 350.00 v enakem času prejšnjega leta. Izmed teh brezposelnih je 66% ženskega spola in velik del odpade tudi na delavce, stare preko 65 let, ali pa na take, ki niso v popolni meri sposobni za delo.

Uspešni letalski napadi na Avstralijo

Tokio, 24. avg. s. Letala japonske mornarice so včeraj obnovila letalske napade na kraje ob avstralski obali. Znatna škoda je bila povzročena v vojnih napravah v Townsvillu, Port Darvinu in Port Hedlandu. Na Koralskem morju je bil zapadno od avstralske obale potopljen sovražni 5000tonski parnik, natovorjen s strelivom. V letalskih borbah nad Avstralijo je bilo sestreljenih 14 sovražnih letal od teh šest ameriške konstrukcije. Samo dve japonski letali se nista vrnili na oporišča.

Tajske čestitke Japonski

Tokio, 25. avg. s. Ob priliki japonske pomorske zmage v bitki pred Salomonskimi otoki je tajski (siamski) ministrski predsednik Luang Pibul Soggram poslal brzojavko s čestitkami japonskemu mornariškemu ministru admiralu Sigetaru Šimavi.

Zamenjava japonskih in angleških državljanov

Singapur, 25. avg. d. Z uradnega japonskega mesta javljajo, da je včeraj iz singapurske luke odplul japonski potniški parnik »Amakura Maru«, ki vozi v portugalsko vzhodnoafriško luko Lourenzo Marquez večje število iz Singapura, Malajskega polotoka in drugih svoječasnih britanskih kolonij evakuiranih britanskih državljanov. V Lourenzo Marquez bodo Angleži zamenjani z Japonci, ki se vračajo iz raznih dežel v angleški posesti, odnosno pod angleško kontrolo. Japonci bodo spustili toliko Angležev, kolikor bodo Angleži izpustili Japoncev.

Izboljševanje japonskega prometa

Tokio, 25. avg. s. »Niči-Niči« javlja, da bo notranje ministrstvo gradilo novo avtomobilsko cesto iz Tokia v Fukoako. Ministrstvo za promet pa proučuje načrt za uvedbo ekspresnih vlakov med Tokiom in Šimonosekio in zboljšanje zvez med obema skrajnima deloma Japonske za olajšanje prevažanja japonskih proizvodov in proizvodov iz zasedenih področij ob južnih morjih.

*

Protiangleški teden na Kitajskem

Tokio, 25. avg. s. Dne 29. avgusta t. l. bo stota obletnica nankinškega pakta s katerim se je zaključila »opijska vojna«. Ta pakt je bil na angleško pobudo vsiljen tedanjemu kitajskemu cesarstvu in z njim je bilo prepovedano trgovanje z opijem v mejah države, da ne bi bili oškodovani angleški interesi v Indiji. S tem paktom se je pričela za Kitajsko vrsta ponižanj. Kitajska nacionalna vlada v Nankingu je ob stoletnici pakta napovedala »protiangleški teden«. V tem tednu bosta tisk in radio spominjala Kitajce na ponižanje iz leta 1842. in na potrebo preporoda Kitajske in dosego novega narodnega dostojanstva.

Göbbels o ozadju dieppske avanture

Berlin, 24. avg. s. V članku, objavljenem danes v listu »Völkischer Beobachter« žigosa dr. Göbbels z novimi krepkimi argumenti anglo-sovjetsko zvezo. Po omembi, da je Churchill zdaj v strahotni dilemi, da se ukloni ali propade, piše nemški propagandni minister, da se je Churchill glede boljševizma od 22. junija 1941 pretvoril iz najbolj ogorčenega kritika boljševiške doktrine v enega izmed njegovih najbolj krotkih pripadnikov. Pisec si potem zastavlja vprašanje, ali je zavezništvo s Sovjeti za angleški imperij koristno ali ne. Predvsem ugotavlja, da je Anglija ob izbruhu vojne doživela hude vojaške in politične poraze, ki so znatno skvarili njen ugled. Na morju je morala prepustiti večji del svojega vpliva Ameriki, na kopnem pa je morala prepustiti svoje mesto boljševizmu in njena sedanja zveza s Sovjeti, nadaljuje minister, dokončno ograža rezerve človeških življenj, ki jih je štedila s tem, da so se drugi narodi borili zanjo. Dr. Göbbels piše nato o nedavnem potovanju ministrskega predsednika v Moskvo in pripoveduje, da je Churchill, ko ni videl ob prihodu med navzočimi Stalina, v zadregi pozdravil z znamenjem »V«, kar znači za Angleže »zmago«. Toda sovjetske osebnosti so namenoma govorile samo o drugi fronti. Anglija, pravi Göbbels, je pod sovjetskim pritiskom prisiljena zdaj za vsako ceno ustvariti to drugo fronto. Churchill prav dobro vé da pomeni to politični in vojaški samomor, toda požreti mora grenak grižljaj, kajti pred seboj ima množico, ki demonstrira po londonskih cestah za njim pa pritiska Kremelj s Sovjeti, na katerih sloni vse angleško odrešilno upanje. Iz te dileme se je rodilo blazno dejanje pri Dieppu. Zato je zaman, piše dr. Göbbels, da bi si prizadevali zmanjšati ta poizkus ustvaritve druge fronte. Da ne gre za laž, dokazuje obsežnost uporabljenih čet kakor tudi ugodne napovedi Angloameričanov, ko še niso vedeli za katastrofalni rezultat. Po dr. Göbbelsu je pravi razlog ponesrečenega napada odkril radio New York, ki je javil, da morajo operacije zaveznikov ojačiti moralo sovjetskih čet. To pomeni, da je bil Churchill od Moskve prisiljen poizkusiti pustolovščino pri Dieppu proti njegovi lastni želji. Videti je tudi, pravi minister, da je po obisku v Moskvi vsa politika in angleško vodstvo vojne popolnoma prikloplјeno Sovjetom in da London ni več gospodar svojih odločitev. Po tem sklepa dr. Göbbels, da je smatrati Churchilla za kremeljskega ujetnika. Dejansko je postal potem, ko se je dne 22. junija 1941 spremenil v vdanega prijatelja Moskve, medtem ko je bil prej njen prvi sovražnik, po obisku pri Stalinu preprosto orodje Kremlja. Mister Churchill, zaključuje dr. Göbbels, mora izvrševati Stalinove ukaze. Ko to dela, si skuša ustvariti alibi pred angleškim narodom, toda maščevanje ga čaka. Kdor se krmi iz boljševiških jasli, ob njih umre. Dieppe je bil samo nov dokaz za to resnico.

Vojna na morju

Berlin, 24. avg. s. Kakor se doznava iz vojaškega vira, so podmornice osi pri vzhodni ameriški obali potopile dve ameriški in eno angleško trgovsko ladjo. Med temi edinicami je bila tudi ladja s hladilnicami, z dragocenim tovorom marmelade in sadja, ki je bil namenjen ameriškim oboroženim silam. Drugi parnik pa je prevažal tovor kavčuka za vojno industrijo.

Berlin, 25. avg. d. V obalnem vodovju ameriškega polotoka Floride v Karaibskem morju ter v bližini severne Brazilske obale so podmornice osnih držav uničile nadaljnje 4 sovražne trgovinske parnike, odnosno parnike, ki so pluli v službi sovražnih držav. Dva parnika sta bila torpedirana in potopljena v neposredni bližini obale, tako da se je večina mornarjev lahko rešila na obalo Floride odnosno na bližnje otoke.

Ustanovitev enotnega združenja javnih nameščencev v Ljubljanski pokrajini

»Službeni list Ljubljanske pokrajine« objavlja v svoji 67. številki z dne 22. t. m. naslednja dva oklica Visokega Komisarja:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 8. julija 1941-XIX št. 61 in smatrajoč za umestno, da se vsi uslužbenci državnih in samoupravnih oblastev, občin in vobče javnih ustanov pokrajine včlanijo v enem samem združenju, **odreja:**

Člen 1. Ustanavlja se »Združenje javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine«.

Združenje javnih uslužbencev združuje, ločeno po njih strokah, vse aktivne in upokojene uslužbence države in samouprav, občin, javnih dobrodelnih zavodov, in vseh kakršnih koli in kjer koli v Ljubljanski pokrajini delujočih javnopravnih zavodov in ustanov.

Združenje predstavlja javne uslužbence povsem in izključno nasproti vsakomur. Sodeluje pri reševanju vprašanj, tičočih se delovnih pogojev njegovih članov in deluje iz njih nravstveno in gmotno podpiranje.

Uslužbencem državnih oblastev in samouprav, občin in javnih naprav vobče je prepovedano biti včlanjeni pri strokovnih sindikatih in jih zato Pokrajinska delavska zveza neha predstavljati po členu 2. naredbe z dne 8. julija 1941-IX št. 61.

Člen 2. V smislu določb prednjega člena se naslednja združenja uslužbencev:

1. Združenje davčnih uradnikov — Ljubljana,
2. Združenje uradnikov računske stroke — Ljubljana,
3. Društvo pokrajinskih uslužbencev in upokojencev — Ljubljana,
4. Zveza mestnih uslužbencev — Ljubljana,
5. Udruženje inženjerjev in geodetov, Zagreb — sekcija v Ljubljani,
6. Udruženje inženjerjev in geodetov in geometrov, Beograd — sekcija v Ljubljani,
7. Udruženje carinskih uradnikov kraljevine Jugoslavije — pododbor Ljubljana,
8. Združenje uslužbencev finančne kontrole — sekcija Ljubljana in
9. Združenje gledaliških igralcev

spojijo v Združenje javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine in se prenese njih imovina na to združenje, ostane pa pridržana svojemu prvotnemu namenu.

Člen 3. Zunaj Združenja javnih uslužbencev se ne morejo ne dovoliti ne ustanavljati druga združenja uslužbencev države, občin in drugih javnih ustanov.

Združenja, ki morda obstoje pa niso našteta v prednjem členu, morajo v 15 dneh od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, sporočiti pristop Združenju javnih uslužbencev. Če tega ne store, velja da so razpuščena in se njih imovina prenese na to Združenje.

Člen 4. Združenju javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine načeluje predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar, s pooblastili, ki mu jih dajejo pravila združenja pomagajo pa mu drugi organi, ki jih prav take določijo pravila, v katerih jim je tudi odrejeno področje.

Predsednik se pooblašča, da pripravi pravila združenja, ki jih sklene začasni predsedstveni odbor, sestavljen iz predstavnikov včlanjenih strok in ki se nato predložijo Visokemu komisarju v odobritev, nakar se objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 5. Pri prvi uporabi določb te naredbe poslujeta predsednik in začasni predsedstveni odbor iz prednjega člena ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in ki ima pravico, da pospešuje, spreminja ali prekliče ukrepe, ki mu jih je treba zaradi tega vse predložiti v odobritev.

Člen 6. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Za predsednika Združenja poštno-telegrafsko telefonskih uslužbencev je imenovan Ferdinand Nadrag, za pomoč predsedniku in začasnemu predsedstvenemu odboru pa fašist Jakob Colombis.

Ljubljana, dne 2. maja 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

*

Združenje p. t. t. uslužbencev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, smatrajoč za umestno, da se vsi uslužbenci poštne, telegrafske in telefonske uprave pokrajine organizirajo in včlanijo v enem samem združenju in po zaslišanju obstoječih združenj poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev **odreja:**

Člen 1. Ustanavlja se »Združenje poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev Ljubljanske pokrajine. Združenje združuje, ločeno po ustreznih strokah, osebje, uslužbeno pri poštni telegrafski in telefonski upravi pokrajine, tako razvrščeno kakor tudi pogodbeno in pomožno.

Združenje je edini predstavnik poštno-telegrafsko-telefonskega osebja nasproti vsakomur, sodeluje pri reševanju vprašanj, tičočih se njegovih delovnih in napredovalnih pogojev in deluje za njegovo nravstveno in gmotno podpiranje.

Člen 2. V smislu določb prednjega člena se naslednja združenja poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev:

1. Združenje p. t. t. činovnika — sekcija v Ljubljani,
2. Udruženje p. t t. zvaničnika i služitelja — sekcija v Ljubljani in
3. Društvo pogodbenih poštarjev

spojijo v Združenje poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev Ljubljanske pokrajine in se prenese njih imovina na to združenje, ostane pa pridržana svojemu prvotnemu namenu.

Člen 3. Združenju poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev Ljubljanske pokrajine načeluje predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar, s pooblastili, ki mu jih dajejo pravila združenja; pomagajo pa mu drugi organi, ki jih prav tako določijo pravila, v katerih jim je tudi odrejeno področje.

Predsednik se pooblašča, da pripravi pravila združenja, ki jih sklene začasni predsedstveni odbor, sestavljen iz predstavnikov spojenih združenj in ki se nato predložijo Visokemu komisarju v odobritev, nakar se objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 4. Pri prvi uporabi določb te naredbe poslujeta predsednik in začasni predsedstveni odbor iz prednjega člena ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in ki ima pravico, da pospešuje, spreminja ali prekliče ukrepe, ki mu jih je treba zaradi tega vse predložiti v odobritev.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Za predsednika Združenja javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine je imenovan dr. Josip Hubad, za pomoč predsedniku in začasnemu predsedstvenemu odboru pa fašist Salvator Fiaccavento.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Spomini na staro Ljubljano

Iz stare Ljubljane pomnim nadalje mnogo mizarjev, tesarjev, pleskarjev, strugarjev, kolarjev, ključavničarjev in zidarjev. Tako je prišel stari Tönnies s culico iz rajha, s pridnostjo si je pa pridobil ugled in postal premožen stavbenik. Tvrdka Ecker, kleparska obrt, je že stara. Bila je svojčas v Puharjevi ulici v Fröhlichovi hiši. Stara je tudi mizarska tvrdka Dovgan na Dunajski cesti, stare ključavničarske tvrdke so pa: Breskvar, Ferjan, Gayer, Martinčič in Rebek.

Knjigovezi so bili: Gerber, Dežman, Giontini, Hohn in Bonač, ki je imel samostojno knjigoveznico pred 60 leti na Poljanski cesti ter si je s pridnostjo in solidnostjo pridobil velik ugled. Preveč bi bilo navajati izpred 70 let še razne knjigoveze, ključavničarje, kleparje ali krovce. Navedem naj le še ugledno tvrdko A. Reich, katere ustanovitelj je prav tako prišel iz tujine in skromno pričel. Otroci so sami dobri Slovenci, en sin je šele pred kratkim umrl v Dolu pri Ljubljani kot upokojeni šolski ravnatelj in odličen ekonom; drugi sin živi kot finančni ravnatelj v pokoju v Ljubljani. — Svečarn Šupevca in Oroslava Dolenca ni več, Dežnikar je bil Mikuž, ki je pa že davno umrl, njegovo obrt je prevela znana tvrdka Vidmar. Kamnoseška obrt je bila v rokah Feliksa Tomana na Dunajski cesti (obrt so prevzeli dediči, ki imajo delavnice na Resljevi cesti) in Alojzija Vodnika, odličnega industrijca in mecena, ki je tudi že umrl in je podjetje v dedičevih rokah. Kamnosek Čamernik, ki je imel svojo obrt v Komenskega ulici, je umrl že pred leti. Pečarska obrt je bila v rokah gg. Drelseta in Legata, oba sta že davno umrla, ter v rokah znane tvrdke Kalmus, Vidic, Ogorelec, ki tudi danes čvrsto obstoja in solidno deluje. Izmed mizarjev je bil Hansel Nemec, Regali pa občinski svetnik, ki je pri raznih prilikah obračunaval z doktorji, ker je bil mnenja, da potrebuje občinski svet obrtnikov, ne pa doktorjev. Pleskarska obrt je bila v rokah Eberla in Hauptmana; oba sta že umrla. Hauptman je bil zelo podjeten, ustanovil je tudi tovarno za barve. Krovsko in kleparsko obrt je opravljal stari Teodor Korn, ki je že davno umrl. Obrt je prevzel njegov sorodnik na Poljanski cesti, ki se je pred kratkim izselil v Nemčijo. Kot knjigovezi so bil znani: M. Gerber na Kongresnem trgu, Hohn na Starem trgu, Babnik v Florijanski ulici, Nemec Thomas na Bregu, pozneje na Šentpetrskem nasipu, Dežman na Kongresnem trgu in Giontini, ki je bil tudi knjigotržec na Mestnem trgu. Vsi so že davno umrli. Slaščičarji pa so bili: Föderl, Kirbisch in Voltman; pravi lastniki teh tvrdk so tudi že umrli. Prav stara slaščičarna je slednjič Novotnijeva. Novotny je bil češki rojak in je že pred leti umrl, kakor tudi njegov sin, podjetje pa še nadalje vodi gospa vdova, ki je že v visoki starosti in vendar še vedno skrbna in dobrotljiva upravlja splošno znani lokal poleg »Evrope« na Gosposvetski cesti.

Za prosvetno stopnjo Ljubljane, ki je pred 70 leti štela komaj 24.000 prebivalcev, je bilo značilno, a je že takrat imela štiri tiskarne, ki so po svojih močeh stregle našim kulturnim potrebam. Poznavalcem literature seveda ne pripovedujem nič novega, navajam zgolj svoje spomine, da izpolnim tudi to poglavje. V Ljubljani so torej bile pred 70 leti naslednje štiri tiskarne: Josipa Blasnika na Bregu, Rozalije Eger v Špitalski ulici, Milicova na Starem trgu, Ig. pl. Kleinmayer & F. Bamberg ob Kolodvorski ulici in ob Ulici usmiljenih sester. Kmalu potem je dobila Ljubljana še dve: in sicer Narodno tiskarno in Katoliško tiskarno leta 1875.

Blasnikova tiskarna je stara že nad 100 let. Znana je zlasti po tem, da je tiskala »Kranjsko čebelico«, Prešernove poezije, »Novice«, ki jih je urejal Janez Bleiweis in »Zgodnjo Danico«, ki jo je urejal Luka Jeran, pozneje pa Tomo Zupan. Oba prilubljena lista sta prenehala pred 40 leti, ker sta imela premalo naročnikov. Tiskarna je tiskala tudi razne slovenske knjižice, večinoma nabožne vsebine; tiskala je »Vodnikov album« ob odkritju spominske plošče na Vodnikovi rojstni hiši in tiska pratiko, ki izhaja že 100 let. Prve knjige Slovenske Matice so šle odtod. Josip Blasnik je imel več hčerá. Aleksandrina se je omožila s pokojnim dr. Josipom Poklukarjem, ki je postal deželni glavar; Roza pa se je omožila z grofom Maninom, ki je bil vnuk zadnjega beneškega doža in je živel na svojem posestvu v Solcanu, kjer je tudi umrl. Stari Blasnik je bil kaj priden mož. V mali sobi v prvem nadstropju je sedel, vodil račune in bil tudi korektor; njegova žena je pa vodila pritličje, kjer so prodajali pratike, knjižice, tiskovine. Pa je prišel v Blasnikovo pisarno Peter Lasnik, trgovec, naročit neko tiskovino. Vprašal je za proračun. Blasnik je odgovoril: »Čim več iztisov naročite, tem ceneje bo«. Hudomušni Lasnik, rojen Šiškar, se je tedaj domislil: »Prosim, napravite mi torej toliko iztisov, da dobim vse zastonj«. — Kako sta se nato pogodila, ne vem.

Tiskarna Rozalije Egerjeve v Špitalski ulici je bila tudi zelo stara. Tiskala je razne slovenske knjižice, od l. 1870 tudi brošurice »Slovenska Talija«, ki jih je izdajalo Dramatično društvo in »Vertec« za slovensko mladino; urednik mu je bil Ivan Tomšič. Po smrti Rozalije Egerjeve je prišla tiskarna v last gospe Materne, pozneje (pred 60 leti) pa v last tvrdke Klein & Kovač, ki je tiskala prve Gregorčičeve pesmi leta 1880.

Milicova tiskarna na Starem trgu je tudi bila prav stara in je prešla po Milicovi smrti v last vdove, ki jo je imela še pred 50 leti. Danes pa te tiskarne ni več.

Tiskarna Kleinmayer & Bamberg ob Kolodvorski ulici, kjer je bil vhod, je tudi od nekdaj ugledna. Stari Otmar Bamberg je razširil podjetje pred 50 leti.

Tiskarna je tiskala in založila pred 50 l. Prešernove pesmi z ilustracijami, zbrane spise Josipa Stritarja in večidel iz novejše slovenske književnosti. Danes se imenuje Delniška tiskarna.

Narodna tiskarna je bila izprva na Kongresnem trgu; tiskala je »Slovenski Narod« in druge časnike; leta 1880 je začela tiskati »Ljubljanski Zvon«, potem od leta 1880 knjižice »Slovenske Talije«, nadalje knjige Slovenske Matice in še marsikaj. Tiskarna se je razširila šele potem, ko je dobila svoje lastno poslopje v Knafljevi ulici, kjer danes izhajajo »Jutro«, »Slovenski Narod«, »Domovina« in »Umetnost«.

Katoliška tiskarna je bila prvotno v erarični hiši na Vodnikovem trgu; tiskala je »Slovenca«, »Dom in svet«, knjige Slovenske Matice in razne časopise. »Slovenec« je postal leta 1883 dnevnik, urednik je bil duhovnik Jerič, ki je izgubil pri polomu banke »Slovenije« vse svoje imetje. Tiskarna je dobro uspevala, a prostori so bili premajhni. Slovenska katoliška zadruga je sezidala pred 60 leti na dvorišču kupljene hiše v Kopitarjevi ulici nekaj začasnih poslopij, potem pa je društvo pred dobrimi 30 leti sezidalo ob Kopitarjevi ulici in Poljanskem nabrežju današnjo visoko hišo, kjer so vsi dobili primerne prostore. Šele tedaj se je začela tiskarna razvijati.

E. Josin

Kronika

* **Nove izkopanine v Rimu** in sicer pod kletnimi oboki vatikanske bazilike so že po kratkem času prinesle lepe uspehe. Na nekem marmornatem sarkofagu so našli dve edinstveni podobi: prva prikazuje, kako so bratje prodali Jožefa, druga pa Tri kralje v znamenju križa. Oba prizora kažeta precejšnje tehnično znanje. Jožefov lik je podoben likom iz katakomb. Kar se pa trikraljevske podobe tiče, imajo v lateranskem muzeju podoben relief, ki je nekoliko bolj grobo izdelan. Sodijo, da sta obe podobi iz 4. stoletja po Kristu. Nadalje napredujejo izkopavanja nekaj sto metrov stran od ceste Via Aurelia, pri osmem kilometru izven Rima. Tu so našli 2 metra globoko pod površino celico, ki kaže vse znake davne gradbe. Strokovnjaki so tu odkrili 2.80 m visok in do 1 m širok hodnik, vsekan v skalo. Za čudo v tej katakombi ni grobov v stenah, v neki stranski odprtini pa so našli ostanke opeke. Katakombo je kdaj zasul plaz zemlje. Zdaj so našli še nadaljnji stranski podzemski hodnik. Via Aurelia, obogatena za novo katakombo, ima še številne druge preostanke iz zgodnje krščanske dobe.

* **Poroka.** V župni cerkvi v Corropoliju sta se v sredo, dne 19. avgusta, poročila g. Lojze Rener iz Goč in gdč. Fanika Jakoševa, uslužbenka trgovine Kemperle iz Ljubljane. Za priči sta bila dirigent gosp. Franc Venturini in geometer gosp. Milan Mravlje iz Ljubljane. Mlademu zakonskemu paru naše iskrene čestitke!

* **Smrt slavnega klarinetista.** V Milanu je umrl prvi klarinetist opere Scale, mojster Luigi Amodio. Bil je neoporečno prvi virtuoz na svojem instrumentu. Zadnja leta je večkrat nastopil v Nemčiji, kjer je žel mnogo občudovanja. Zlasti po teh turnejah je takorekoč čez noč dosegel svetovno slavo. Še letošnje poletje je nastopil v Berlinu ob spremljevanju pianista Walterja Giesekinga.

* **Na vzhodni fronti** je padel rezervni poročnik Konrad Schirmer in sicer na čelu svoje pionirske čete. Smrt ga je dohitela pri napadu v velikem donskem loku. Šele nedavno je bil odlikovan z viteškim križcem reda železnega križa, ker je pri Harkovu z ročnimi granatami uničil tri sovražne oklopnike. Doma je bil iz Nürnberga. — Nadalje so padli na vzhodni fronti: letalski poročnik Klaus Zimmermann, star 21 let, odlikovan z železnim križcem 1. in 2. stopnje; dr. jur. Hans Georg Bachem, letalski poročnik, star 27 let, odlikovan z železnim križem 1. in 2. stopnje z zlato letalsko sponko in z rumunsko hrabrostno kolajno ter 27letni nadporočnik Klaus Gerd Klussmann, poveljnik čete v nekem pešadijskem polku, ki je bil prav tako odlikovan z železnim križcem. Pri oddelku strmoglavcev je padel letalski poročnik Rolf Mergelsberg, star 22 let. Na čelu svoje čete se je žrtvoval pionirski poročnik inž. arh. Heinz Deutschmann, vladni gradbenik, večkrat odlikovan.

* **O sedanjem prvaku nemških lovskih letalcev,** majorju Gordonu **Golobu**, ki je 18. t. m. dosegel svojo 127. zmago v zraku, poročajo dunajski dnevniki, da ni doma iz Gradca, marveč z Dunaja. Rodil se je kot sin akademskega slikarja dne 16. junija 1912. Nato je obiskoval tehniko v Gradcu, leta 1933 pa je stopil v vojsko in dovršil terezijansko vojno akademijo. 1936 je postal poročnik in je bil takoj dodeljen letalstvu. V vojni na Poljskem in v Franciji si je priboril železni križec 1. in 2. stopnje. Poleti 1940 je bil postavljen na čelo nekega letalskega oddelka, nakar je naglo napredoval. Ko je lani 18. septembra dosegel 34. zmago v zraku, je prejel viteški križec, nakar so sledile nadaljnje zmage in odlikovanja.

* **»Dobra knjiga«,** preprosto, brez superlativov, je naslov knjižne zbirke, ki jo pripravlja Narodna tiskarna in s katero bo skušala nuditi slovenskim ljudem kvalitetno čtivo po času primerinh cenah. V okusni opremi bodo mesečno izhajala leposlovna dela trajne vrednosti in aktualne vsebine izpod peres domačih in tujih avtorjev. Izdajateljica, ki se s tem odziva stari želji naročnikov in prijateljev naših listov, se bo trudila, ustreči okusu vseh slojev beročega občinstva. O programu DK so čitatelji v glavnem že obveščeni. Pripominjamo samo, da je želja založnice — kljub pestrosti snovi in različnosti pisateljev, ki se nam bodo predstavili — opravičiti naslov: »Dobra knjiga«.

* **Pogojna izpustitev kaznjencev, ki niso sojeni nad pet let.** Vest, ki smo jo pod tem naslovom prinesli prejšnji četrtek, smo bili povzeli po italijanskih listih. Določila zakona pa za Ljubljansko pokrajino ne veljajo, dokler s posebnim odlokom ne razširi njegove veljavnosti na našo pokrajino Eksc. Visoki Komisar.

* **Slikarji iz držav osi razstavljajo na Dunaju.** Na Dunaju je bila pred dnevi otvorjena razstava slikarjev iz zavezniških, prijateljskih in nevtralnih držav pod naslovom »Delo in umetnost«. Prireditev je pod okriljem vrhovnega poveljstva nemške vojske. Razstave se je udeležilo tudi 11 hrvatskih umetnikov z 39 deli.

* **Pomanjkljiv značaj in vzgoja mladine.** Nemški prosvetni minister je odredil, da ne smejo biti sprejeti v glavno (meščansko) šolo učenci, ki kažejo pomanjkljiv značaj in se slabo obnašajo. V kolikor so na meji pomanjkljivosti značaja, mora pristojni poverjenik rasno-političnega urada zbrati podatke o dednih in plemenskih zadevah učenca in njegovega rodu. Prosvetni minister je naročil vsem prosvetnim upravam v Nemčiji, naj uveljavijo te določbe tudi pri sprejemanju učencev v srednje in višje šole ter v učiteljišča.

* **Omejen odstrel losov in severnih jelenov.** Iz Stockholma poročajo: Prvič v zgodovini švedskega lovstva je lov na lose in severne jelene letošnjo jesen postavljen pod nadzorstvo. To ne zavoljo zaščite prirode, marveč zaradi preskrbe z mesom. Na Svedskem je manj mesa kakor kje drugod, zato si prebivalstvo mnogo obeta od jesenskega lova. Država je v naprej zasegla ves letošnji odstrel, da bo sama delila divjačino med prebivalstvo. Vsekakor pa ostane lovcem njihova lovska pravica priznana s tem, da obdržijo četrtino plena za lastno uporabo.

IZ LJUBLJANE

u— **Smrt otroka pod tovornim avtomobilom.** V ponedeljek okrog 4 popoldne se je petletni sinček hišnega posestnika in sluge na finančni direkciji g. Zadnika Franci igral pred svojim domom v Streliški ulici. Čez čas ga je prišla klicat sestrica, naj gre domov, in Franci je pohitel čez cesto. Prav tedaj pa je v smeri od Gruberjevega prekopa privozil neki tovorni avto iz Logatca. Šofer je prav na tem kraju hotel prehiteti neki voz pred seboj. Na lepem se je nesrečni Franci znašel pod kolesi težkega vozila. Dobil je tako hude poškodbe po glavi, da je na mestu umrl. Oče in mati sta na vik in krik takoj prihitela na kraj nesreče, a vsaka pomoč je bila že zaman. Po komisijskem ogledu so truplo nesrečnega dečka, katerega so ljubili vsi, ki so ga poznali, prepeljali na Žale. Danes ob 3. popoldne bo pogreb na pokopališče k Sv. Križu. Hudo prizadeti družini izrekamo iskreno sožalje!

u— **Slikar Edo Deržaj** je s svojo razstavo v Obersnelovi galeriji dosegel lep uspeh. Številni obiskovalci so si z zanimanjem ogledali njegova dela ter z odkupom nagradili slikarja. Ker bo razstava zaključena že 28. t. m. ob 19.30, naj tisti, ki si razstavljenih umetnin še niso ogledali, store to čim prej.

u— **Počasi nastopa jesen.** Po lepem, jasnem jutru se je nebo v ponedeljek začelo oblačiti, nastopala je soparica in popoldne je celó izdatno deževalo. Po zadnji pripeki je bil dež dobrodošel. Ozračje se je le malo ohladilo. Po jutrnji temperaturi 13.6° C je živo srebro v ponedeljek čez dan doseglo 27.5° C, torej le malo manj kakor prejšnje dni. Noč po dežju je bila prijetno hladna. V torkovem jutru je beležilo živo srebro 12.8° C. Zjutraj je pokrivala Ljubljano spet gosta megla. Še dolgo dopoldne je bila Ljubljana v pravem jesenskem nastrojenju. Nato pa je sonce spet priborilo svojo veljavo.

u— **Glasba nam služi v najlepše razvedrilo,** mnogim pa daje tudi dobro eksistenco. Zahteva pa mnogo temeljitega študija in vaj in najboljše je, če pričnemo s poukom glasbe že v mladosti, to je od 8. odnosno 9. leta starosti dalje. Temeljito izobrazbo v glasbi nam nudi šola Glasbene Matice ljubljanske, na kateri se poučujejo vsi glasbeni predmeti in instrumenti pod vodstvom znanih naših strokovnjakov. Starše opozarjamo, da se bo vršilo vpisovanje v dneh od 1. do 4. septembra' dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni Glasbene matice v Vegovi ulici. Vse podrobne informacije daje pisarna.

Z Gorenjskega

95 novih zborovodij. Koroška pevska župa je priredila od 9. do 22. avgusta v Gozdu Martuljku dvojni tečaj za zborovodje. Namen tečaja je bil izšolati zborovodje, da bo na Koroškem in na Gorenjskem nastalo čim več mešanih zborov. Najprej je bilo v tečaju 61 žena in deklet s Koroškega in z Gorenjskega, potem pa so prišli na vrsto moški, ki jih je bilo 34, pretežno Gorenjcev. Tečaj je vodil dr. Wolfgang Nedwed iz Celovca, ki je predaval o zborovskem petju in dirigiranju. Glasbeno teorijo je poučeval prof. Walter Tschöpe z Dunaja. Študijski svetnik Kuss iz Kranja o bodočem socializmu, okrožni vodja dr. Hochsteiner iz Radovljice pa o gorenjski pokrajini, zgodovini in prebivalstvu. Ga. Gärtnerjeva je poučevala koroške melodije, nadučitelj Robert Mayer pa ljudske plese. Podobni tečaji se bodo prihodnje leto nadaljevali.

Pri kmetijskih strojih so se zgodile letos razne nesreče, o katerih smo delno poročali tudi v »Jutru«. Zavoljo tega objavlja celovški tednik opozorilo: Kmetijski stroji so pomočniki človeku, toda to so pač stvori, ki ne mislijo. Misliti mora tisti, kdor stroju služi. Mlatilnica na primer prihrani nešteto dragocenih človeških sil, vendar lahko z eno samo iskro uniči vse, kar je kmet s trudom spravil. Zato naj strojnik skrbno pazi, da bo varstvo pred iskrami v redu, nadalje da bo stroj daleč od žita in od vetra. Z upoštevanjem varnostnih predpisov bodo preprečeni požari in razne druge nesreče.

Obisk ženske državne voditeljice. Na gradu Heroldeku, kjer se šolajo mladinske voditeljice, bodo imeli jutri, v četrtek, slovesen dan. Na obisk prideta ženska državna voditeljica ga. Scholz-Klinck in župni vodja dr. Rainer, ki bosta gojenkam govorila o bodočih nalogah.

Za novega vladnega predsednika na Koroškem je bil imenovan s Hitlerjevim dekretom ministerialni svetnik Ferdinand Wolsegger, ki je že doslej vršil to službo. Hitlerjevo listino o dokončnem imenovanju mu je v soboto opoldne izročil gauleiter dr. Rainer v navzočnosti raznih predstavnikov. Predsednik Wolsegger je nato obljubil, da bo še nadalje posvečal vse svoje sposobnosti narodnemu socializmu, da izvrši naloge, ki jih zahtevajo od njega.

Na vzhodni fronti sta padla višji strelec Leopold Račnik iz Globasnice in kanonir Ignac Miklin iz Bistrice pri Pliberku.

V Mežiški dolini po odhodu Grete Morakove niso imeli voditeljice dekliških skupin. Zdaj je bila na njeno mesto imenovana Eli Jugova, ki jo je v delo uvedla deželna dekliška voditeljica Greta Peterschinegg.

Žrtev hude nesreče je postala delavka Maria Holtselova v neki koroški tovarni lesnih izdelkov. Po nesrečnem naključju je prišla z roko v stroj za struženje. Stroj ji je odrezal roko nad zapestjem. Ponesrečenko so prepeljali v celovško bolnišnico.

V Bohinjski Srednji vasi so zbrali otroci na pobudo krajevne in kmetske ženske voditeljice večjo množino borovnic, ki jih zdaj žene in dekleta prekuhavajo v razne soke in marmelade za ranjence. Poročilo pravi, da so se pri nabiranju gozdnih sadežev posebno odrezali otroci iz Stare Fužine in s Koprivnika. — Kronika Bohinjske Srednje vasi izkazuje, da je bilo v letošnjem prvem polletju prijavljenih občinskemu uradu 33 rojstev in 34 smrti.

Točen čas v Kranju kaže zdaj cerkvena stolpna ura na Goethejevem trgu. Gorenjski tednik pravi, da se prebivalci Kranja že več tednov niso mogli zanesti na cerkveno uro. Zdaj pa je bilo cerkovniku naročeno, naj vsak dan uredi uro po radijski oddaji.

Iz Spodnje Štajerske

O spodnještajerski pokrajini je objavil dnevnik »Frankfurter Zeitung« od 20. t. m. daljši podlistek svojega dopisnika. Zlasti opisuje Rogaško Slatino, zgodovino njenih vrelcev in lepoto pokrajine tja proti Sv. Križu in hrvatski meji. Podlistkar pravi, da se je tu znašel v jasnem, tihem svetu pisatelja Adalberta Stifterja.

Na bivših hmeljiščih, poroča mariborski dnevnik, uspevajo danes sijajni paradižniki, fižol in razno zočivje, da so založena vsa bližnja mesta in ostala področja potrošnikov. V Posavju obeta dober uspeh soja, dobro se obnašajo tudi oljnice. Članek zlasti podrobno opisuje gospodarstvo v brežiškem okraju.

Za novega vodjo štajerskega obrtništva je postavljen inž. Franc Ludvik Herzog, ki je že prevzel posle deželnega obrtniškega mojstra, predsedstvo obrtniške zbornice v Gradcu in vodstvo obrtniškega urada pri Nemški delavski fronti.

Glasbene šole na Spodnjem Štajerskem bodo pričele z začetkom septembra drugo šolsko leto. Največ obiska je lani imela celjska okrožna glasbena šola, ki jo je obiskovalo 270 gojencev. Ravnatelj šole je Gustav Müller, ki ima 12 sodelavcev. Vpisovanje v glasbene šole traja od 24. do 29. avgusta, gojence bodo poučevali v vseh inštrumentih in v petju, k temu še v teoriji, v zborovskem petju in v sodelovanju pri orkestru.

Taborišče mladinskih voditeljev je bilo od 12. do 20. avgusta v dolini pri Šmarju ob Jelšah. V taborišče je bilo vpoklicanih 140 mladeničev iz celjskega okrožja, ki so postavili svoje šotore ter se vežbali v športu in se šolali v duhu narodnega socializma.

Razstava socialnega skrbstva na Štajerskem je prirejena v graškem Joanneumu. V petek popoldne so jo svečano odprli v navzočnosti vseh graških predstavnikov stranke, države in vojske. Govoril je župni vodja dr. Uiberreither.

Iz Hrvatske

Italijanski tečaj za hrvatske novinarje. Neobvezni tečaj italijanskega jezika za hrvatske novinarje, ki je bil nedavno prekinjen, se bo v redu nadaljeval. Tečaj bo po dvakrat na teden v prostorih Hrvatskega novinarskega društva v Zagrebu.

Predavanje nemškega zdravnika. Te dni je v Zagrebu predaval prof. dr. Heinrich Hammer iz Berlina o zdravljenju vojnih poškodb na glavi. Predavanju so prisostvovali tudi številni predstavniki hrvatskega zdravstva, med njimi sanitetni general dr. Ante Hočevar, prodekan medicinske fakultete dr. Šercer in predsednik Zdravniške zbornice prof. dr. Čepulić

Obisk turškega novinarja v Sarajevu. V Sarajevo je prispel turški novinar Šakir Čerčen, ki se že delj časa mudi na potovanju po Hrvatski. Med drugim je obiskal uredništvo »Sarajevskega novega lista«.

Smrt zaslužne igralke. V Sarajevu so pretekli teden pokopali go. Alinko Deličevo, članico državnega gledališča v Sarajevu. Ob grobu se je v imenu gledališča poslovil od pokojnice književnik Hamid Dizdar.

Uspeh kraljevskega sejma. V petek dne 21. avgusta je bil v Zagrebu tako zvani kraljevski sejem, ki od nekdaj uživa sloves največjega letnega sejma v Zagrebu. Vse ceste proti sejmišču so bile od jutra natrpano polne ljudi in voz, prav tako so bili natrpani tudi vsi vlaki proti Zagrebu.

Lekarnarska zbornica prenavlja svoj dom. Na vogalu Preradovičeve in Šuflajeve ulice v Zagrebu temeljito popravljajo poslopje Lekarnarske zbornice, ki ga je Hrvatsko lekarnarsko društvo podedovalo po pokojnem zagrebškem lekarnarju Köglu. V ta namen so zagrebški lekarnarji zbrali vsoto 800.000 kun.

Prepoved osebnega avtomobilskega prometa. Ravnateljstvo za javni red in varnost je izdalo naredbo o omejitvi prometa z osebnimi avtomobili, s katero je od 25. avgusta dalje prepovedana uporaba osebnih avtomobilov. Izvzeta so samo vozila hrvatskih oboroženih sil in diplomatskih predstavništev in pa vozila, za katera so izdana posebna dovoljenja.

Film o lepotah Dubrovnika. V Dubrovniku se je te dni mudil strokovnjak hrvatske filmske družbe iz Zagreba. Njegov prihod je v zvezi s snemanjem večjega filma o lepotah Dubrovnika in njegove okolice.

Razstava proti beli kugi. V nedeljo so v Dugem Selu otvorili razstavo proti beli kugi, ki bo odprta do 30. t. m. Obiskovalci razstave imajo na železnicah 50 odstotkov popusta.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 26. avgusta: ob 17. Kovarstvo in ljubezen. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 29. avgusta: ob 17,30 Vdova Rošlinka. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 30. avgusta: ob 14. Poročno darilo. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol; ob 17,30 Kralj na Betajnovi. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Radio Ljubljana

SREDA, 26. AVGUSTA 19424-XX.

7.30: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Koncert Kmečkega tria. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.20: Orkester, vodi dirigent Segurini. 14.: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert Tria Emone. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Komorna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pisana glasba. 20: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45: Orkester, vodi dirigent Barzizza. 21.25: Predavanje v slovenščini. 21.35: Simfonični koncert, vodi dirigent Branko do Fraytas. V odmoru: Predavanje v slovenščini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Cenik za zelenjavo in sadje št. 20

veljaven od 26. avgusta 1942-XX

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odrejeni ceni.

Prve številke pomenijo na debelo, druge pa na drobno prodajo:

Česen 7.05, 8.05; rdeča pesa 2.85, 3.45; rdeči korenček očiščen 3.50, 4.30; zelje (glave) 3.15, 375; kumare 2.45, 3.25; čebula 1.60, 2.—; fižol stročji 4.20, 5.—; solata glavnata 3.30, 3.70; paprika zelena 4.10, 5.30; paradižnik 1.80, 2.30; špinača 3.30, 4.30; zelena 4.10, 5.10; bučke 2.85, 3.65; marelice 5.35, 6.15; pomaranče 7.50, 9.—; fige sveže 5.60, 6.60; limone Ia (15 cm obsega) 3.80, 4.85 (komad 0.50); jabolka Ia (zlata parmena) 5.40, 6.20; hruške Ia 4.85, 5.70; hruške IIa 4.—, 4.60; breskve Ia 5.40, 6.40; breskve IIa 5.—, 5.70; slive in češplje Ia 4.30, 5.—.

OPOMBE:

1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobličeni, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočnati.
2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.
3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tare.
4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.
5. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisarijata.
6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8, Sl. l. št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar: EMILIO GRAZIOLI

Delitev mleka

Ljubljanski prehranjevalni zavod sporoča:

V svrho nove organizacije zbiranja in razdeljevanja mleka, se izdajajo naslednja nadaljnja navodila:

Stranke, ki imajo že knjižice za mleko, pa jih kljub pozivu še niso predložile v popravo za tretje četrtletje, naj jih predlože takoj.

Do mleka so upravičeni po sedanjih predpisih:

1.) že po starosti (torej brez zdravniškega spričevala).
   a) otroci do 1 leta 1 liter;
   b) otroci od 1 do 7. leta ½ litra;
   c) otroci od 7. do 10. leta ¼ litra;
   d) osebe nad 60 let ½ litra.
2.) Ženske od začetega 5. meseca nosečnosti (potrebno je le potrdilo zdravnika o nosečnosti) ½ litra.

Vse stranke, ki so prejemale mleko do sedaj od proizvajalcev onstran žične ovire, kakor tudi tiste, ki ga prejemajo sedaj še od proizvajalcev tostran žične ovire, pa še nimajo knjižic za mleko, jih dobe v Uradu za razdeljevanje mleka, Maistrova ulica 10, *če imajo v svoji družini upravičence po gornjih predpisih*, in sicer v dneh od 26. do 29. t. m. Knjižice so že napisane in je na njih že označeno, v kateri mlekarni bodo dobivale stranke v bodoče mleko. Knjižica stane 1 liro in naj stranke pripravijo drobiž. Stranke morajo priti po knjižice osebno in zaradi morebitne dopolnitve kartoteke prinesti s seboj družinsko knjižico, rojstne liste ali druge dokumente, ki vsebujejo rojstne podatke o družinskih članih in stanovanju družine (živilske nakaznice ne zadostujejo!). Stranke, ki so se od začetka januarja t. l. preselile ali priselile v Ljubljano, morajo prinesti razen tega s seboj potrdilo anagrafskega urada.

Stranke, ki so upravičene do mleka in bivajo v okoliških občinah ali pa na teritoriju mestne občine ljubljanske onstran žične ovire, bodo dobivale mleko neposredno pri proizvajalcih, ki jih določa Pokrajinski prehranjevalni zavod. Stranke občine Rudnik, bivajoče tostran žične ovire, bodo dobivale mleko v pristojni mlekarni.

Glede kvalitete mleka je že uvedena stalna in stroga kontrola, tako pri proizvajalcih kakor tudi po vseh mestnih mlekarnah, ki prejemajo mleko.

Gg. zdravnike naprošamo, da predpisujejo mleko do nadaljnjega le v najnujnejših in neodložljivih primerih bolezni. Za nakazovanje mleka bolnikom bo namreč v kratkem uveden nov postopek in bodo izdani novi obrazci. Zato naj si stranke ne povzročajo nepotrebnih stroškov.

Urad za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10 posluje za stranke do nadaljnjega ves dan, to je od 8. do pol 13. in od 16. do pol 19. Opozarjamo vse, da dobe na odseku za mleko v Gosposki ulici 12 informacije samo proizvajalci odnosno lastniki krav in samo one stranke, ki bivajo na teritoriju mestne občine ljubljanske onstran žične ovire.

Prosimo vse, naj se točno ravnajo po gornjih predpisih in opozarjamo tako proizvajalce kakor stranke ponovno, da je prevzem in oddaja mleka čez žično oviro prepovedan in kazniv.

Apparecchi italiani scesi nell'aeroporto di Siwa subito dopo l'occupazione — Italijanski aparati na letališču oaze Siwa takoj po njeni zasedbi

SPORT

Uspehi in neuspehi v športu

V mirnih časih stremi sportno vodstvo vsake države predvsem za tem ciljem, da bi lahko izvedlo čim večje število mednarodnih tekem, razen tega pa seveda še za tem, da bi čim več teh tekem zaključilo z uspehom. Kaj bi na vse zadnje pomenil sport brez te večne težnje za zmago? V vojnem času se je moralo to načelo deloma umakniti drugačnemu in zato je treba mednarodne sportne odnošaje ocenjevati z drugimi merili. Sedaj je najvažnejše, da se mednarodni sportni odnošaji sploh vzdržujejo, potem pa je treba šele misliti tudi na morebitne zmage pri posameznih nastopih. Če gledamo s teh vidikov na sportno delovanje okrog nas, potem je naravnost presenetljivo, kaj so v sedanjih težkih razmerah ustvarili Nemčija in njeni zavezniki tudi na sportnem torišču.

Kot izredni primer velike agilnosti nemškega sporta navajamo samo eno nedeljo v preteklem juliju, ko so razne nemške reprezentance opravile kar 5 mednarodnih nastopov s prijateljskimi narodi. To je bilo ono nedeljo, ki je navdušila ne samo Nemce same, temveč vse, ki spremljajo sportno življenje tudi v vojni, ko so nemški nogometaši v Sofiji zmagali nad bolgarsko elito in so njihovi kolesarji na Dunaju porazili Švicarje, medtem ko so boksarji tesno in le po velikih naporih nasprotnikov izgubili mednarodni dvoboj z Italijo. Pa to še ni bilo vse, kajti Nemčija je bila isto nedeljo angažirana še v dveh nastopih proti Madžarski, in sicer s svojimi ženskami v teniški tekmi za srednjeevropski pokal s svojimi plavalci pa tudi na svojih tleh proti najboljšim plavalcem Madžarske, ki so vsaj do pred kratkim zavzemali najodličnejše mesto v Evropi. Tudi ti dve tekmi so Nemci odločili zase.

Skrbni statistiki še nikoli niso opustili nobene priložnosti za sestavljanje pregledov in tako so seveda sestavili tudi bilanco o vseh uspehih, ki jih je nemški sport zabeležil v treh letih vojne. Statistika kaže, da so bili Nemci v tem času 179-krat pozvani v mednarodno areno, in sicer 14-krat leta 1939, 77-krat leta 1940 in 63-krat leta 1941, ostale mednarodne tekme (25) pa so absolvirali do srede tega meseca. Pri teh nastopih so bile zastopane vse sportne panoge, tekmovanj pa se je z druge strani udeležilo skupno 15 nasprotnikov iz prijateljskih držav. Končni uspeh vseh teh tekmovanj je izredno lep za Nemčijo, tembolj, če se upošteva, da se je morala pri marsikateri priliki odreči sodelovanju tega ali onega močnega zastopnika, ki je bil bodisi odsoten na fronti ali pa sploh ni bilo mogoče več računati nanj. Vsega je Nemčija v tej dobi spravila 100 zmag in se je morala zadovoljiti s 66 porazi, medtem ko je 13 srečanj ostalo neodločenih. Po delavnosti so med temi aktivnimi sportniki na prvem mestu nogometaši, nedaleč za njimi pa kolesarji in boksarski amaterji. Glavni nasprotniki Nemčije v teh tekmah so bili Madžari in Italijani, v zadnjem času pa je Nemčija začela pošiljati svoja sportna zastopstva tudi v razne manjše zavezniške države, med njimi predvsem na jugovzhod, in sicer na Slovaško in Hrvatsko ter v Rumunijo.

Kakor se dogodki razvijajo sedaj, ko se bo vsak čas začelo četrto leto vojne, bo tudi poslej ostalo pri tem, tako da se bo v bodoče še bolj utrdilo prepričanje, da je Nemčija lahko ponosna na svoje sportne uspehe v sedanji vojni.

(Po Sportni službi E. S.)

Drobiž po svetu

Dodatki k zadnji nedelji in še kaj

Pregled sportnih dogodkov zadnje nedelje, ki je bil objavljen v naši včerajšnji izdaji, lahko danes izpopolnimo še z naslednjimi podatki:

Damski teniški dvoboj med Italijo in Madžarsko se je pomaknil še za naslednji dan proti zaključku. V nedeljo je bil na sporedu double, v katerem sta Italijanki San Donnino in Tonolli proti vsem pričakovanjem dobili točko proti močnemu domačemu paru Florian-Jusits v treh setih, in sicer z 0:6, 6:2, 7:5. Vse tako kaže, da je Italija ta važni dvoboj knjižila zase.

Pri kajaških regatah na Starnberškem jezeru pri Monakovem, kjer je za Italijo startal tudi Ljubljančan Mikuš, so imeli glavno besedo Nemci in Madžari. V enojkah so zmagali Madžari, v dvojkah — in tudi v kajakih s štirimi veslači — Nemci. Italijani so najboljše mesto zasedli v enojkah, in sicer četrto s Cornacchio, ki je zaostal za zmagovalcem za skoraj 15 sekund.

Mednarodni atletski miting med Rumunijo in Slovaško, ki je bil obenem z nogometno tekmo med obema reprezentancama v nedeljo v Bratislavi, se je končal z zmago gostov, in sicer precej visoko s 96:68 točkam.

Med izidi atletskega dvoboja med Italijo in Švico v Curihu, o katerem smo že včeraj zabeležili glavne podatke, moramo po poznejših poročilih popraviti ugotovitev o skoku ob palici. Romeo, ki je dosegel nov italijanski rekord in obenem najboljši izid sezone v Evropi, je preskočil višino 4.17 m (in ne 4.20 m, kakor so vedeli objaviti prvi informatorji).

*

Finski atleti imajo spet pokazati nekaj dobrih rezultatov. Nedavno je v Helsinkih znani metalec Vainio zalučal kopje do 68.22 m. Z dvojno zmago se je postavil Nyquist, ki je prišel v disku do znamke 45.63 m, v krogli pa je zasedel prvo mesto s 14.43 m.

Kakor piše beograjska »Donauzeitung«, bodo imeli prihodnjo nedeljo v Beogradu svojevrstno nogometno atrakcijo. Na stadionu BSK se bosta sestali dve nemški vojaški enajstorici, od katerih bo ena zastopala Beograd, druga pa Atene. Med vojaško posadko v Beogradu vlada za to igro ogromno zanimanje.

Boksarski dvoboj za naslov evropskega prvaka v welterski teži je določen za 12. septembra v Marseilleu. Nasprotnika bosta španski odnosno francoski prvak Ferrer in Marcel Cerdan. Slednji ima za seboj celo vrsto zmag s k. o., tako da se obeta za ta naslov res ogorčena borba.

Na vzhodni fronti sta padla dva znana nemška sportnika, in sicer avtomobilski dirkač Hasse, ki je dirkal za tovarno Auto-Union in se je posebno uveljavljal na dolgih progah in pa graški nogometaš Oton Kovar, ki je bil po rodu Dunajčan, je pa stalno živel v Gradcu in nekajkrat zastopal Štajersko v okrožnih reprezentančnih tekmah.

Drobne zanimivosti

65 milijonov let starega dinozavra so našli. V hriboviti okolici Massachussetsa v Ameriki so našli okostje predpotopnega dinozavra, o katerem sodijo učenjaki, da je staro okoli 65 milijonov let. Okostje je izredno dobro ohranjeno, tako da bo mogoča delna rekonstrukcija. Prepeljali ga bodo v naravoslovni muzej v New York, kjer ga bodo učenjaki podrobneje raziskali. Na kraju, kjer so našli to okostje, so že svoj čas odkrili več pomembnih ostalin pradavnega življenja. Med drugim so bili našli nekaj dinozavrovih jajc, ki so skoraj enaka jajcem, katera je bila neka nemška znanstvena odprava z mnogimi drugimi najdbami vred odkrila leta 1926 v Šarabaku v Mongoliji.

Ljudje, ki v teku ujamejo zajca, jelena in antilopo. Neki lovski strokovnjak si je nadel nalogo, da odkrije četveronožca, ki je najhitrejši na svetu. Po številnih izkušnjah s praktičnim merjenjem je dognal, da je najhitrejši gepard, ki doseže hitrost 70 km na uro. V Ameriki so se našli specialisti, ki so se odločili, odkriti narod, katerega pripadniki so najhitrejši tekači. Prvenstvo je pripadlo indijanskemu plemenu Seris, ki prebiva okrog kalifornijskega zaliva. Pleme šteje samo še kakšen tisoč pripadnikov, odlikujejo jih pa izredne telesne vrline. Žene in otroci tega plemena brez težave z rokami love divje zajce po polju, moški pa v teku dohitevajo jelene in antilope.

Siromašno starko je »interniral«, da bi se polastil njene živilske nakaznice. Pred enim izmed pariških sodišč se bo v kratkem začel nenavaden proces. V neki julijski noči je lastnik neke vile v okraju Saint-Maur stopil na vrt, da bi se naužil svežega zraka, pa je od sosedne hiše zaslišal klicanje na pomoč. Stopil je bliže in uzrl majhno, bedno starko, ki je skušala pobegniti iz hiše, tedaj pa je že hišni gospodar, 55-letni Emile Amulon, prihitel za njo, jo prisilil do molka in jo zvlekel v hišo nazaj. Mož, ki je bil neprostovoljna priča tega dogodka, je naslednji dan zadevo javil policiji. Preiskava je ugotovila, da je Amulon 90-letno mater svoje prijateljice prisilil, bivati v njegovi hiši, samo zato, da si je prilastil njeno živilsko nakaznico, starko pa je puščal skoraj brez vsake hrane. Amulon je obtožen zaradi omejevanja osebne svobode in uporabe tujih dokumentov.

Mali oglasi

Električna sušilnica s šestimi pocinkanimi mrežnimi lesami, suši sadje in vso povrtnino neodvisno od vremena in kurjave, brez priokusov in snažno, za 18 centezimov na uro, naprodaj. Oglejte si jo in nje delo ter uspeh pri Krulej Ernest. Privoz 11. Ogled vsak dan od 9. ure naprej. Gostilničarski dom, pritličje, desno. 11050-6

Jedilnico s kavčem orehova politura, tapecirano in 2 perz. preproga, izdelek splitske tkalnice prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugoden nakup«. 11292-6

Avto, moto

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Tovorni avto »Ford«, 1 tonski, v brezhibnem stanju, se jako poceni proda. Ileršič, Cesta 29. oktobra 13. 11285-10

Motorno kolo »Atlas«, 200 ccm, še novo in »Ardie« 125 ccm, brezhibno, poceni naprodaj. 11284-10

Širite „JUTRO“

Pohištvo

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Lepa samska soba in kauč za 2 osebi naprodaj za 3800 Lir. Kauč prodamo tudi posebej. Mehanična delavnica Šušteršič, Tyrševa c. 13, Figovec (levo dvorišče). 11309-12

Spalnico in žensko kolo prodam. Ogled od 9. do 12. ure. Naslov v vseh posl. Jutra. 11287-12

Elegantno spalnico iz orehove korenine, — strokovno izdelano, pod ceno proda vsled opustitve lokala Pohištvo Gluhak, Florjanska 19. 11288-12

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Kapital

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Delnice Trboveljske premogokop. družbe prodam. Ponudbe pod »št. 100« na ogl. oddel. Jutra. 11310-16

Posest

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Več parcel prodam ob glavni cesti. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Ob tramvaju« 11291-20

Lep kompleks približno 4200 m², zmožen za parcelacijo, v neposredni soseščini Tivolija, kv. meter á 160 lir, prodam. Poizve se Trnovo, Kolezijska 19-II. 10799-20

Enostanovanj. hišo z lokalom in vrtom v okolici Ljubljane prodam Ponudbe pod »Okolica« na ogl. odd. Jutra. 11292-20

Hiša na Gasilski cesti 5 ni naprodaj. Dediči polovične vrednosti razpolagajo lahko s svojimi deleži; hiša, ki je polovično moja last, je pa nedeljiva. Informacije da radevolje Angela Jezeršek, v hiši. 11282-20

Stanovanje odda

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Dvosob. stanovanje s pritiklinami, s souporabo predsobe in stranišča se odda samo dvema ali trem osebam za 1. september. Naslov v vseh posl. Jutra. 11306-21

Stanovanja išče

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Stanovanje dvo- ali trisobno, lepo, sončno, iščem za 1. oktober. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11276-21a

Sobo odda

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Lepo sobo v centru mesta oddam takoj enemu ali dvema stalnima gospodoma. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Visoko pritličje«. 11308-23

Opremljeno sobo lepo, s kopalnico, telefonom in posebnim vhodom oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 11281-23

Sobo v centru s posebnim vhodom, oddam boljšemu solidnemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 11302-23

Sobe išče

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sobo z dvema posteljama, ne predaleč od centra, s souporabo kuhanja na elektriko, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lastni štev.«. 11307-23a

Starejši gospod vdovec, samostojen, išče opremljeno sobo s posebnim vhodom pri samostojni inteligentni dami, v strogem centru, v pritličju, ali v I. nadstropju, s 15. septembrom. Imam nekaj pohištva in lastno perilo. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Soba za stalno — starejšemu gospodu«. 11263-23a

Sobo s štedilnikom išče gospodična za takoj ali 15. septembra. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točna plačnica«. 11277-23a

Mirno sobico s posebnim vhodom, blizu centra, išče soliden gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Miren in stalen«. 11283-23a

Živali

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Zajce in mrvo prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 11290-27

Kuncev-plavcev več parov, naprodaj. — Ljubljana, Zaloška 21. 11303-27

Lovski pes »Ris«, kratkodlak, se je izgubil. Najditelja prosim, da ga odda proti nagradi pri Bogataj, Kongresni trg 19. 11286-27

PišČanci za pečenje naprodaj. — Nunska 3. 11300-27

Kune cca 100.000 kupim v Zagrebu, plačam v lirah v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kune«. 11305-27

Stroji

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Električna sušilnica s šestimi pocinkanimi mrežnimi lesami, suši sadje in vso povrtnino neodvisno od vremena in kurjave, brez priokusov in snažno, za 18 centezimov na uro, naprodaj. Oglejte si jo in nje delo ter uspeh pri Krulej Ernest, Privoz 11, Gostilničarski dom, pritličje desno. 11050-29

Obrt

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Za tvrdko Franc Heuffel splošno pečarstvo, se sprejemajo vsa naročila v restavraciji Figovec pri blagajničarki. — Prosim stranke, da se poslužujejo tega naslova. 10959-30

Razno

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

V italijanščino prevaja prošnje, dopise trgovske in tehniške stroke. Tehniška pisarna, Cesta 29. oktobra št. 13. 10928-37

Služba dobi

Kuharico mlajšo, ki opravlja tudi gospodinjska dela, sprejmem. Plača Lir 250. — Predstaviti se je pri Perdan, Dalmatinova ulica 5-II, med 8. in 10. uro. 11304-1

Pošteno dekle k štirim osebam išČem. Plača lepa. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11261-1

Postrežnico potrebujem. Šega, Cesta v Rožno dolino 18-a. 11279-1

Gospodinjsko pomočnico pridno, snažno, vajeno kuhe, sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Snažna«. 11295-1

Službe išče

Iščem službe za vsa hišna dela, znam tudi kuhati. Nastop takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 11278-2

Vajenci (-ke)

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Vajenec za trgovino mešanega blaga v Ljubljani se ob lastni oskrbi sprejme. — Ponudbe pod »Ljubljana 10« na ogl. odd. Jutra. 11137-44

Frizersko vajenko sprejmem. Loboda Rafael Rožna dolina c. IX. 5. 11293-44

Frizersko vajenko sprejmem takoj. Rep Viktor, frizer, Ljubljana, Gledališka 8. 11301-44

Pouk

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Redni strokovni pouk klavir, nemščino, francoščino — nudi priv. učit. Aneta Potočnik. — Gre tudi na dom. — Prijave sprejema: Gosposvetska c. 2; vhod Tržaška cesta 1-I. 11299-4

Prodam

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Elektro-štedilnik in kuhalno ploščo prodam. Medvedova 4, Medvešček. 11298-6

Tri pare starih čevljev štev. 37—38 prodam. — Cegnarjeva ul. 8. Ogled od 14. naprej. 11296-6

✝

Bridka usoda nam je utrgala nikoli pozabljenega sinčka edinčka, 5 in pol leta starega

FRANCITA

K mirnemu spanju ga položimo v sredo, dne 26. avgusta 1942, ob 3. uri popoldne z žal, kapele sv. Jakoba, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. avgusta 1942.

Neutolaženi starši: ZADNIK FRANC, oče, ROZI, mati, in edina sestrica ŠTEFI.

IL PRIMO CHE PASSA PENSA...

PRVI MIMOIDOČI MISLI...

che anche per te, il miglior affare è quello di rischiare 12.- Lire per vincere qualche milione. Compera un biglietto oggi stesso.

da je tudi za tebe najboljši posel tvegati 12.- lir, da dobiš kak milijon. Še danes si kupi srečko.

LOTTERIA DI MERANO

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per **L 12.-**

DARUJE MILIJONE onemu, ki si nabavi srečko za **L 12.-**

H. de Vere Stacpoole: 8

OTOK BISEROV

Roman

Ko je bil umit in posušen, je šele pokazal svoj blesk. Bil je prelep črn biser; ne velik, toda krasne kakovosti, okrogel in na eni strani rahlo sploščen.

»Še več je vreden, nego sem mislil izprva,« je rekel Van Houten. »Nič mu ni reči... Toda nikar se prehitro ne veseliva: lahko da je bil ta biser edini v vsej laguni, čeprav ni zelo verjetno. In biserna matica je neoporečna. Vsa znamenja kažejo dobro.«

Spravil je biser v škatlico za vžigalice, škatlico pa v žep suknjiča, ki ga je bil slekel. Nato je položil na suknjič kos koravdnega kamna, da ga ne bi veter odnesel. Vrnila sta se k delu.

Prebrala sta vse ostrige, in ko sta končala, je solnce pravkar zahajalo. Uspeh je bil zmagoslaven.

Našla sta bila s črnim vred dvanajst biserov. Štirje so bili majhni, a dobre kakovosti; drugi štirje beli biseri so bili večji, toda z obliko in kakovostjo nezadovoljivi; trije pa so bili prekrasni. Van Houten je cenil največjega tisoč, tretjega pa pet sto dolarjev. Bilo je tudi nekaj »biSernih semen«, drobnih kakor glavice od bucik.

»Če je vsa laguna tako izdatna,« je rekel Floyd, »tedaj bova silno bogata.«

Van Houten je zmajal z glavo.

»Težko je naprej presoditi. Nič ni tako negotovega kakor lov na bisere. Bodiva prepričana, da bodo vmes tudi jalovi pasovi, in zelo mogoče je, da sva začela baš na najbogatejšem koncu. V laguni, kakršna je ta, je mnogo odvisno od toplote, od globine in moči vodnih tokov. Toda začetek je bil dober, mnogo boljši, nego sem pričakoval.«

Vrnila sta se čez laguno k taborišču in spravila nabrane bisere v pločevinasto škatlo, kjer sta imela ladijski denar.

Van Houten je bil predložil Floydu, naj bi hranila denar s »Cormoranta« in denar s »Tonge« v isti škatli, in Floyd je bil privolil, kajti zdelo se mu je, da bosta v vseh okoliščinah laže branila svoj zaklad, ako bo spravljen ves na enem kraju.

Ko sta tisti večer sedela pri ognju, sta opazila veliko zmedo med galebi, ki so vreščali in frfotali ob vsej zahodni strani klečevja, kakor bi se prepirali med seboj. Kričanje galebov je bilo na otoku nekaj običajnega, toda po solnčnem zahodu se navadno niso oglašali. Ta večer pa ni bilo njihovega hrupa ne konca ne kraja. Še pred zarjo so spet začeli, in ko je Floyd prisluhnil, je začutil v njihovih glasovih nov poudarek. Zdaj niso več vreščali drug na drugega, ampak takisto, kakor da se hudujejo na skupnega sovražnika. Nato je krik polagoma utihnil, in ko je Floyd stopil iz šotora, ni bilo okrog vrzeli, kjer so se navadno zbirali v velikem številu, nobenega galeba več.

Nebo na vzhodu je bilo vse zatemnjeno od oblakov, in solnce je posijalo na morje pol ure pozneje nego sicer. Veter, ki je prejšnji dan močno pihal, je bil upadel, toda bučanje odboja na čereh je bilo silovitejše.

Floyd je krenil po skalovju k razbitini in se zazrl na široko morje.

Leden pokoj je pritiskal na brezbrežno plan, čeprav so se valili po nji mogočni valovi. Vzkipevanje odboja je bilo takisto pravilno, kakor bi ga uravnaval časomer. Tu ni bilo videti velikih in majhnih valov, še manj pa obotavljanja v vodovju; grebeni, vsi enako veliki in enako oddaljeni drug od drugega, so se valili kakor po taktu žalne koračnice.

Van Houten je stopil iz šotora in prišel za Floydom, ko ga je opazil.

»Ogromno vlage in elektrike mora biti v ozračju,« je rekel. »Počutim se kakor cunja.«

»Glejte, kakšno je morje; nekje se je moral razbesneti strahovit vihar... In... čujte! Galebi so spet začeli.«

Na drugem koncu lagune, onkraj nahajališča ostrig, tako daleč, da je nemo ozračje le nerazločno prenašalo glasove, so spet kričali galebi in se v blaznem frfotanju podili okrog klečevja kakor ko' belega papirja, ki jih veter prenaša sem ter tja. Nato so, neugnano kričé, zakrožili še više in se jeli oddaljevati.

Odleteli so na široko morje,« je menil Floyd, »vsi, od prvega do zadnjega. Bog in bogme! Kaže, da je stvar resna.«

»Vedo, kaj se pripravlja,« je rekel Van Houten, »zato beže pred nevarnostjo.«

Spremljan od Floyda, je šel k skladišču. Pokvarljivo blago je bil že včeraj pokril z jadrovino, a zdaj je hotel krepkeje zadrgniti vrvi, s katerimi je bilo povezano. Delala sta blizu uro, in ko sta zapustila skladišče, je bilo solnce izgubilo žarko moč, in nedoločna megla je zakrivala vse obzorje. Na severozahodu so bili videti ti hlapovi bolj gosti, in morje, ki se je še vedno dvigalo in se z ritmičnim bobnenje lomilo ob čereh, je bilo zdaj svinčenosive barve. Mimo hrupa, ki ga je povzročal odboj valov, pa je vladala povsod popolna tišina.

Tako je šlo do poldne. Tedaj pa se je vzdignila sapa — veter, ki bi bil človek dejal, da ne prihaja od nikoder — in jela majati vrhove palm; rahlo je nihala z njimi sem ter tja in dvigala na laguni pegaste grebene. Platno šotora je zaplahutalo, a Van Houten ga je hitro pospravil.

Pol ure nato je razbesnel silni vihar.

Daleč na severozahodnem obzorju se je pokazala črna črta, razločno, kakor so meje dežel na zemljevidih.

Da bi prihajala bliže, ni bilo videti, toda dvigala se je in dvigala, dokler ni bila podobna steni. V tem, ko je vstajala, je dobivala bakrasto barvo; nato se je jela raztezati, dokler ni zavzela vsega obzorja od jutranje do večerne strani.

Hitrost tega gibanja je bila strahotna; solnce je še bolj pobledelo, kakor bi se hotelo umakniti pred napadom, in se skrilo kakor ob delnem mrku. Veter je postal močan in stalen; bičal je laguno in upogibal listnate veje, nato pa se je mahoma utrnil v globokem pokoju.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.